

Azaroaren 16ko 3/2006 Foru-Araua, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondarearen buruzkoa.

(2006ko abenduaren 4ko BAO)

Bizkaiko Batzar Nagusiek, 2006ko azaroaren 16ko osoko bilkuran, azaroaren 16ko 3/2006 Foru-Araua, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondarearen buruzkoa, onetsi dutela eta nik neuk aldarrikatu eta argitara dadin agintzen dudala jakinarazten dut, aplikatu zaien beharra duten hiritar, norbanako eta agintari guztiek zaindu eta zainaraz dezaten.

HITZAURREA.

I

Autonomi Estatutuko 37.3.d) artikuluan eta Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeen eta Lurralde Historikoetako foru erakundeen arteko harremanei buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legeko 7.a.7) artikuluan ezarritakoari jarraiki, lurralde historikoek eskumen eskusiboa daukate - araubide juridiko pribatiboaren arabera erabiliko dute eskumen hori-, besteak beste, jabari publikoko zein ondarezko probintzia-ondasunak arautzeko.

Otsailaren 14ko 1/1989 Foru Arauaren bidez gauzatu zen eskumen hori, eta arau hori izan da azken urteetan Bizkaiko Lurralde Historikoan ondareari buruzko oinarritzko araudia.

Herri-administrazioen jarduera arautzen duten oinarritzko lege-gorputzetan eragina izan duen araudi-berrikuntzaren prozesu orokorrak eta, zehatzago, Estatuak Herri Administrazioetako Ondarearen azaroaren 3ko 33/2003 Legea aldarrikatu izanak eragin dute autonomia-erkidegoetako ondareei buruzko legeak ordeztzea. 1/1989 Foru Arauko araudia laburra denez, komenigarria da Lurralde Historikoaren araudia eguneratzea; izan ere, arau hark, bere sarreran adierazi bezala, behar du orain arte gauzatu ez den arauzko osagarri bat.

II.

Beraz, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareari buruzko foru arau honek, oinarritzko araudi orokor horren testuinguruaren barruan, ondokoa du xede: jabari publikoko ondasun eta eskubideen araubide juridikoa ezartzea, bai eta, edozein titulu dela ere, bere jabego diren ondarezko ondasun eta eskubideena ere.

Kontzeptu zabal bat da abiaburua, ondoko subjektuak barne hartzen dituen: lehenengo, Batzar Nagusiak, eta horiei, ordezkaritza eta partaidetzako organo gorena direnez, parlamentu-ereduari jarraiki, ondare-autonomia aitortzen zaie; bigarren, Foru Aldundia, Bizkaiko Foru Aldundiko Administrazio Orokorra baita; azkenik, foru sektore publikoa osatzen duten izaera publikoko erakundeak ere arauaren menpe daude. Ondorioz, eskubide pribatuko sozietate eta erakundeak arauaren eremutik kanpo geratzen dira, nahiz eta, Foru Ogasuna arautzen duen araudiaren arabera, sektore horren zati diren.

Arlo objektiboari dagokionez, ogasuneko ondasun eta eskubideak bazter geratzeaz gain, beharrezkotzat jotzen da administrazioi jabetza bereziak -errepideak, mendiak...- legedia espezifikokoaren bitartez berariaz arautzea eta, era osagarrian, foru arau honetan eta arau hori garatzekoetan eta arloko gainerakoetan xedatutakoaren bitartez.

Gainerakoan, askotan hala ezartzen duelako oinarritzko araudi orokorrak, Foru Arauak eredu ezagunei jarraitzen die, esaterako, ondasunak demanial eta ondarezkoetan sailkatzeari, eta, bestetan, komeni izan delako, praktika finkatuta daukan edo hurbilagoa den ondarezko araudia erreferentziatzen hartuta. Eskumenen banaketari dagokionez, garrantzi handieneko kasuetan Batzar Nagusien eta Foru Aldundiaren -kide anitzeko organo gisa- esku hartzeari eusten zaio,

Bizkaiko Kondaira Lurraldeko Foru Erakundeen Hautapen, Antolaketa, Erregimen eta Funtzionamenduari buruzko otsailaren 13ko 3/1987 Foru Arauan jasotako egungo araudiaren arabera; horrez gain, ondasunak beren kargura dituzten sail eta erakundeei dagokien ohiko kudeaketa gorabehera, ondare arloan eskuduna den sailari gorde eta aintzatetsi nahi izan zaizkio Lurralde Historikoaren ondarearen gune zuzentzailea izateko eskurantzak.

III.

Foru arau hau bederatziti titulutan dago egituratuta, eta guztira ehun eta hogeita bi artikulua ditu. Horiez gain, hiru xedapen gehigarri, xedapen iragankor bat, xedapen indargabetzaile bat eta bi azken xedapen ditu.

I. tituluak xedapen orokorrak biltzen ditu, eta hiru kapitulutan dago banatuta. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarearen eremua, edukia, sailkapena eta araubide juridikoa definitzen dituzten arazo orokorre dagokien lehenengo kapituluaren ondoren, II. kapituluan, ondasun higigarrien eta garrantzi berezia duten beste ondasun batzuen titulartasunari dagokiona nabarmendu daiteke. Izan ere, ondasun horiek, Batzar Nagusien ondare-autonomia gorabehera, Lurralde Historikoko Administrazio Orokorraren titulartasunekoak izan daitezela nahi izan da, eta albo batera utzi da erakundeek ondasunok eskuratu eta ondasunon titular izateko aukera; ondarearen kudeaketarekin zerikusia duten arrazioak direla eta, egokiago iritzi zaio, lurraldeko Administrazioaren menpekoak diren edo Administrazio horri lotuta dauden erakundeek atxikipenaren teknikaren bitartez lor dezatela ondasunon erabilgarritasuna. Doako eskuraketak, baina, arestian azaldutako erregela horren salbuespen dira, eskuraketa horietan zaila baita xedatzailearen borondatea aintzat ez hartzea. Aitzitik, ondasun higigarriak direnean, haien titulartasuna eta haiek eskuratzeko eta xedatzeko eskumenak ondasunok behar dituen erakundeari dagozkio.

Foru arau honek berritasun bat dakar: Bizkaiko Lurralde Historikoaren aldeko ondasun higigarrien, ondasunon gaineko eskubide errealen eta, hala denean, higiezinaren gaineko errentamendu-eskubideen zein jabetza ukiezinaren gaineko eskubideen erregistroko inskripzioak bateratzea, erakunde eskuratzaila edozein dela ere.

Eskumenei dagokienez, xedapen orokorretan ez da egin organo eta erakunde bakoitzari dagozkion eskumenen zerrenda, eta zehaztapen hori egin beharreko egintza bakoitzaren arauketarako utzi da.

Azkenik, hirugarren eta azken kapituluan, bi manu daude. Bata, lehenengoa, ondasun-eskubideen tasazioaren ingurukoa da, foru arau honek tasazioaren beharra zehazten duen kasu guztietarako. Bestea, bigarrena, berritzailea da, nahiz eta aurrekariak dituen beste autonomia-erkidego batzuetako ondareari buruzko legetan. Bada, bigarren horrek itundu behar daitezkeen aseguruaren gaineko aurreikuspena jasotzen du.

IV.

II. titulu bost kapitulutan dago zatituta, eta ondarearen babesa eta defentsa arautzen du; horren guztiaren edukia, hein handi batean, oinarrizko araudiak eta araudi orokorrak definitzen dute. Defentsa, zaintza, lankidetzeta eta informazio betebeharrak eta ondasun-eskubideen erabilgarritasunerako mugak jaso ondoren, inbentarioa eratzeko, tituluak formalizatzeko eta erregistroko inskripzioarako betebeharrak ezartzen dira, Foru Ogasunaren araudian ezartzen denarekin eta Konstituzio Auzitegiak ondasun-eskubideen enbargaezintasunaren gainean emandako 166/1998 epaiarekin bat. Orobat, egiteko zentralizatzailea ematen zaio ondare arloan eskuduna den sailari; eta titulu amaitezko, lehendik ere ezagunak diren zenbait ahal eta onurabide arautzen dira: ikertzekoa, edukitza berreskuratzekoa, mugaketarakoa eta maizterbotatze administratiborakoa.

III. titulu ondasunen eta eskubideen eskuraketari buruzkoa da. Sarrerako kapitulu bat dauka, eta bertan, ondasun-eskubideen eskuraketarako ordenamendu juridikoan ezartzen diren era guztiak erabili ahal izango direla adierazten da; jarraian, ad exemplum, era horiek guztiak zerrendatzen dira. Bada, sarrerako kapitulu hori eta gero, II. kapituluan, doako eskuraketak arautzen dira, batez ere eskuraketok onartzeko eskumenari dagokionez. Hurrengo kapituluan, III. kapituluan, kostu bidezko eskuraketak arautzen dira, eta eskuraketa horietarako lehia eta publizitatea ezartzen dira arau orokor gisa; baina beharrezko salbuespenak ere badaude: zuzeneko eskuraketa onartzen dutenak, alegia. Kostu bidezko eskuraketen espedienteetan, beste justifikazio batzuen artean, proiektatzen diren prozedurari eta baldintzei buruzko txosten juridikoa erantsi behar da. Azkenik, IV. kapitulu bat dago, eta kapitulu horrek administrazio-kontratazioaren, nahitaezko desjabetzearen edo prozedura judicial edo administratiboetako esleipenaren araudiaren peko eskuraketei aplikagarria zaien araudi espezifikora igortzen du.

V.

IV. eta V. tituluek demanialtasuna lantzen dute, eta aztertzen dute bai ondasun edo eskubide bat jabari publikora sartzea edo irtetea, bai ondasun edo eskubide hori foru arau hau aplikatzen zaien erakundeek erabiltzea, bai eta hirugarrenen erabilerarako eta aprobetxamendurako araubidea ere.

IV. tituluaren izenburua «xedematea, atxikipena eta mudantza demaniala» da, eta lau kapitulutan dago banatuta. Eskumenaren eta prozeduraren inguruko xedapen orokorrak jorratzen dituen lehenengo kapituluaren ondoren, hurrengo hirurak xedematearen eta jaregitearen ingurukoak dira, hurrenez hurren; eta ondasuna edo eskubidea erabilera edo zerbitzu publikora lotzea edo xedematea da demanioaren funtsezko elementua. Mudantza demanialan berritasun bat dago, Estatuko eta autonomia-erkidegoetako araudi berrietan dagoeneko jasotzen dena, kanpoko mudantza, alegia; azkenik, atxikipenaren eta desatxikipenaren inguruko kapitulu bat dago. Atxikipena da ondasunaren edo eskubidearen lotespen organikoa foru sektore publikoko sail edo erakunde jakin bati, nahiz eta lotzen zaion hori izaera juridiko pribatukoa izan.

V. tituluak, «Ondasun demanialen erabilerarako eta aprobetxamendurako beste era batzuk» izenburupean, baimen eta emakida demanialen inguruan ezagutzen dena biltzen du. Titulu horrek bost kapitulu ditu. Lehenengoak erabilera-motak -erkidea, orokorra edo berezia izan daitekeena, eta bakarreko erabilera- eta gaitzen duen tituluaren eskakizun klasikoa ezartzen ditu; ez dakar berrikuntza handirik aurreko araudiarekin alderatuta. Hurrengo hiru kapituluak emakida eta baimen demanialen ingurukoak dira, eta bientzako xedapen orokorrak ezarri ondoren, titulu bakoitzaren araudi zehatza finkatzen dute. Arlo horretan baimen eta emakida horien zuhurtzarako egilespenaren printzipioak eraentzen du. Indarraldiari dagokionez, bost urteko epea onartzen da baimenetarako, hogeita hamar urteko muga duten luzapenei kalterik egin gabe, eta emakidetarako, berriz, hirurogeita hamabost urtekoa da denbora-muga. Azkenik, kapitulu oso bat dago herri onurako edo interes orokorreko arrazoiak dauden kasurako Bizkaiko Foru Aldundiak duen aukera bat aztertzeke, hain zuzen ere, arrazoi horiek daudenean Aldundiak aukera dauka erabilera orokorrera zuzendurik dauden bere titulartasuneko ondasunen erabilera eskusiboa berarentzat erreserbatzeko; aukera horrek aurreko erreferentziazko araudian dagoeneko ezagunak ziren zehaztapenak ditu.

VI.

Ondarezko ondasun eta eskubideen kudeaketari buruzkoa da VI. tituluak, eta besterentzea, erabileraren lagapena eta xedatu eta ustiatzeko gainerako egintzak arautzen ditu.

Hiru kapitulu ditu. Lehenengo kapituluak, arloko xedapen orokor nagusiak ezartzen dira: itun-askatasunaren printzipioa, dagokion egintza justifikatzeko espedientearen eskakizuna eta ebatzi eta jakinarazi barik sei hilabeteko epea igaro ondorengo isiltasun ezeslea.

Bigarren kapituluak luzeena da, eta kostu bidezko egintzak arautzen ditu. Itundu daitezkeen negozio-modalitateak, tipikoak zein atipikoak, eta prestazioen eduki zehatza arautzeko malgutasunez jokatu nahi da; horrez gain, Estatuko erreferentziazko arauditik hartutako berrikuntza bat ezartzen da: erakundeek, jabeak diren aldetik, hirigintzaren egikaritzean parte hartzeko aukera izango dute, konpentsazio-batzordeei ondasunen edo eskubideen ekarpena eginez edo, behar besteko kautelak hartuta, auzipeko ondasunak besterenduz. Dagokion egintza erabakitzeke eskumenei dagokienez, Bizkaiko Foru Aldundiko kide anitzeko organoaren eskumena gordetzen da ondasun higiezinaren eta antzekoen kasuan; hala ere, .

Batzar Nagusien baimena beharrezkoa da. Lehen, baimena zenbateko batetik gorako higiezinarako zegoen ezarrita Lurralde Historikoko erakunde-araudian; orain, berriz, beharrezkoa da besterendu nahi den ondasunaren edo eskubidearen izaera edozein dela ere. Bestalde, ezarri da enkantea dela esleipena egiteko ohiko era, nahiz eta lehiaketa eta zuzeneko esleipena ere onartzen diren; azken bi modu horien araudia herri-administrazioen kontratuen araudiaren -Estatuko araudiaren iturburu ere izan dena- antzekoa da, beharrezko desberdintasunak eginda.

Azkenik, III. kapituluak doako xedapen-egintzei buruzkoa da; aurreko araudiaren aldean ez dago berritasun handirik, baina ondasun eta eskubideen doako lagapenaren premia berrietara egokituta dago. Ezagunak diren hainbat printzipio ezartzen dira: helburuari lotzea, hogeita hamar urteko gehienezko aldia eta erabilera azkentzean ondasuna edo eskubidea itzultzea.

VII.

VII. tituluak Bizkaiko Lurralde Historikoko enpresa-ondareari buruzkoa da, Estatuko eta autonomia-erkidegoetako araudi berriaren antzera. Arloko arazo nagusiei buruzko oinarriko

araudia da, sozietateen eta izaera juridiko pribatuko erakundeen alde egindako ekarpenak ordezkatzen dituzten baloreen titulartasunak sortzen dituen berezitasunak eta egoerak jasotzen dituen araudiaren garapena gorabehera. Ondasunak eta eskubideak eskuratu eta besterentzeko eskumen eta prozedurari buruzko arau orokorrak ezartzen dira, eta Bizkaiko Foru Aldundiko kide anitzeko organoari ematen zaio protagonismoa dagozkion erabakiak hartzeko; orobat, titulartasun horien ondoriozko eskubide politikoak erabiltzeko eskumen eta prozedurari buruzko arau orokorrak ere ezartzen dira, eta oro har, ondare arloan eskuduna den sailaren bitartez jardungo da.

VIII. tituluak, «Sektore publikoko erakundeekiko hitzarmenak» izenpean, Foru Arauaren aplikazio-eremuko erakundeek aukera ematen zaie beste herri-administrazio batzuekin edo sektore publikoko izaera juridiko pribatuko erakundeekin hitzarmenak egiteko, eta ondareari buruzko arau honetan berariaz jasotzen da administrazio-araudi orokorrean generikoki ezarritako aukera. Azpimarratzekoa da praktikan ohikoak diren esparru-hitzarmen edo protokolo orokorren eta berehala betearazteko hitzarmenen arteko bereizketa, hitzarmenak egiteko zeinek bere betebeharrak dituela.

Azkenik, IX. tituluak administrazioko arau-hausteen ondoriozko zehapen-araubidea eta kalte-galerengatiko erantzukizunaren araubidea ezartzen ditu; araubide horiek biek Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea babesten dute. Araubide juridikoari dagokionez, Estatuko oinarritzko araudian eta araudi horren Euskal Autonomia Erkidegoko garapen-araudian ezarritako zehapen-ahalaren eta -prozeduraren printzipioez gain, kontuan hartu behar da arloan indarrean dagoen Estatuko araudia osagarria dela prozeduraren garapenean. Administrazioko arau-haustek honela sailkatzen dira: arinak, larriak eta oso larriak; eta, zehapenetan, eragindako kaltearen arabera eta konpontzeko betebeharrak orokorren arabera ezartzen da bakoitzari dagokion isuna. Goian aipatutako araudira eta eskumen-arloko araudira igorrita, prozedurari buruzko arau orokorrak ezartzen dira, eta, amaitzeko, ezarritako zehapenak betearazte aldera zehapenez bestelako hertsatzeko isunak jartzeko aukera eta gure ordenamendu juridikoan tradizionala den lehentasun penalaren printzipioa ezartzen dira.

VIII

Foru Arauaren amaieran, beharrezkoak diren xedapen gehigarriak, xedapen iragankorra eta azken xedapenak daude. Xedapen gehigarriek, batetik, arauan ezarritako zenbatekoen eguneratzea arautzen dute eta, bestetik, Foru Araua indarrean jartzeak Lurralde Historikoko erakunde-araudian eragingo dituen egokitzapenak egiten ditu.

Xedapen iragankorriari dagokionez, Foru Arauak, indarrean jartzen denetik, bideratzen ari diren espedienteak arautzea nahi izan da; eta bideratu diren eta araudi berriarekin bat ez datozen izapide-egintzen balioari eutsi zaio.

Amaitzeko, azken xedapenetan jasotzen dira Foru Aldundia arauzko garapena egiteko gaitzea eta arau hau bi mila eta zazpiko urtarilaren batean indarrean jartzea.

I. TITULUA XEDAPEN OROKORRAK

I. KAPITULUA EREMUA, EDUKIA, SAILKAPENA ETA ARAUBIDE JURIDIKOA

1. Artikulua *Xedea eta aplikazio-eremua.*

1. Foru arau honen xedea da Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarearen araubide juridikoa ezartzea.

2. Foru arau honen aplikazio-eremu subjektiboa da:

- a) Bizkaiko Batzar Nagusiak.
- b) Bizkaiko Foru Aldundia, Bizkaiko Lurralde Historikoko Administrazio Orokorra den heinean.
- c) Bizkaiko Lurralde Historikoko foru sektore publikoa osatzen duten izaera publikoko foru erakundeak eta foru entitateak.

3. Merkataritzako foru sozietateen jabetzako ondasun eta eskubideak ez dira foru arau honen xedapenen menpe egongo, ez eta, orokorrean, Bizkaiko Lurralde Historikoko foru sektore publikoa osatzen duten izaera juridiko pribatuko erakundeen ondasun eta eskubideak ere; nolana ere, VII. tituluak, enpresa-ondareari buruzkoak, eta erakundeon sortze-arauan bertan beste zerbait ezar daiteke.

2. Artikulua *Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea.*

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea osatzen dute edozein tituluren arabera foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeenak diren edo erakundeoi eratzikitzen zaizkien ondasun eta eskubide guztiak.

2. Bizkaiko Lurralde Historikoko Ogasunaren dirua, baloreak, kredituak eta gainerako finantza-baliabideak ez dira Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarean sartutakotzat joko, ez eta izaera publikoko foru erakundeen diruzaintza osatzen duten baliabideak ere.

3. Artikulua *Araubide juridikoa.*

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea ondokoek arautuko dute: Estatuan oinarrizkoa eta aplikazio orokorrekoa den araudiak, foru arau honek, foru arau hau betearazi eta garatzeko ematen diren xedapenek, eta aplikagarriak diren zuzenbide publikoko gainerako arauak eta, horrelakorik ez badago, zuzenbide pribatuko arauak.

2. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea osatzen duten eta berariazko administrazio-legediaren menpekoak diren ondasun eta eskubideak, lehenengo, legedia horren arabera arautuko dira, eta, osagarri moduan, artikuluko honetako lehenengo paragrafoan xedatutakoaren arabera.

4. Artikulua *Sailkapena.*

Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea osatzen duten ondasunak eta eskubideak honela sailkatuko dira: demanialak edo jabari publikokoak eta ondarezkoak edo jabari pribatukoak.

5. Artikulua *Ondasun eta eskubide demanialak edo jabari*

publikokoak.

1. Ondasun eta eskubide demanialak edo jabari publikokoak dira foru arau honetako 1.2. artikuluko erakundeen titulartasuneko ondasun eta eskubideak, baldin eta erabilera orokorrerako edo zerbitzu publikorako xedemanda badaude; demanialak edo jabari publikokoak izango dira, orobat, lege batek berariaz demanialtzat jotako ondasun eta eskubideak.

2. Erakundeon titulartasuneko higiezinak demanialak edo jabari publikokoak izango dira beti, baldin eta higiezin horietan badaude erakundeon zerbitzuak edo bulegoak.

6. Artikulua *Jabari pribatuko edo ondarezko ondasun-eskubideak.*

1. Jabari pribatuko edo ondarezko ondasun-eskubideak dira foru arau honetako 1.2. artikuluko erakundeen titulartasunekoak diren eta demanial izaera ez duten ondasun-eskubideak.

2. Ondarezkotzat joko dira beti:

a) Errentamendu-eskubideak.
b) Jabetza ukiezinaren gaineko eskubideak.
c) Akzioak eta merkataritzako sozietateetako edo zuzenbide pribatuko erakundeetako partaidetza ordezkatzeko baloreak eta tituluak, bai eta jaulkitako obligazioak ordezkatzeko dituzten baloreak eta tituluak zein bestelako baloreak, horiek guztiak ordezkatzeko modua edozein dela ere.

d) Soberako partzelak.

e) Ondarezko ondasun eta eskubideen titulartasunaren ondoriozko edozein izaeratako eskubideak.

II. KAPITULUA TITULARTASUNA, ESKUMENAK ETA AHALMENAK

7. Artikulua *Titulartasuna eta jarduera-printzipioak.*

1. Ondasun eta eskubideen jabetza eta titulartasuna ondasun-eskubideok foru arau hau betez eskuratu dituen foru arau honetako 1.2. artikuluko erakundeari dagozkie.

2. Bizkaiko Foru Aldundiari dagokio ondasun higiezinak, ondasunon gaineko eskubide errealak eta errentamendu-eskubideak eta jabetza ukiezinaren gaineko eskubideak eskuratzea, horiei guztiari emango zaien xedea edo horiek guztiak atxikiko zaizkion erakundea edo entitatea edozein dela ere. Aurreko arauaren salbuespen izango dira:

a) Bizkaiko Batzar Nagusiek beren arauen arabera zein foru arau honen arabera dagokien ondare-autonomia erabilita egiten dituzten eskuraketak.

b) Jarauntsi, legatu eta dohaintza bidezko eskuraketak, horietan guztietan Bizkaiko Foru Aldundia ez den foru arau honetako 1.2. artikuluko erakunde bat jartzen bada onuradun.

Aurreko a) eta b) idatz-zatietan jasotzen diren eskuraketen erregistroko inskripzioari foru arau honetako 19. artikuluko 3. paragrafoan xedatzen dena aplikatuko zaio.

3. Foru arau honetako 1.2. artikuluko erakundeek ondarearen arloan duten jarduna erakundeen arteko leialtasunaren printzipioaren arabera izan behar da; erakundeok elkarri informazioa emateko, lankidetzarako, laguntzarako eta gainerako erakundeen eskumenak errespetatzeko betebeharra dute, eta beren jardunean, inplikaturik dauden interes publiko guztiak haztatu behar dituzte.

8. Artikulua *Bizkaiko Batzar Nagusien ondare-autonomia.*

1. Bizkaiko Batzar Nagusiek ondare-autonomia dute. Foru arau honek Bizkaiko Foru Aldundiari bere titulartasuneko ondasun eta eskubideen gainean eratzikitzen dizkion ahalmen berberak izango dituzte Batzar Nagusiek eskuratzen dituzten edo atxikita dituzten ondasun eta eskubideen gainean; ahalmenok Batzar Nagusien arauetan ezartzen diren organoen bitartez erabiliko dituzte.

2. Bizkaiko Batzar Nagusiek Bizkaiko Foru Aldundiari jakinarazi behar dizkiote, ondare arloan eskuduna den sailaren bitartez, Batzar Nagusiek eskuratzen dituzten edo atxikita dituzten ondasun eta eskubideen gainean eragina duten egintzak.

3. Batzar Nagusiek ondasun higiezinekin, higiezinen gaineko eskubide errealekin eta errentamendu-eskubideekin zein jabetza ukiezinaren gaineko eskubideekin egiten dituzten negozio juridikoak Bizkaiko Lurralde Historikoaren izenean formalizatu behar dira notarioaren edo administrazioaren aurrean, eta negozioon erregistroko inskripzioa ere Bizkaiko Lurralde Historikoaren izenean egin behar da.

9. Artikulua *Eskumenak eta ahalmenak.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiak foru arau honek eta aplikagarriak diren gainerako arauak aitortzen dizkieten eskumenak eta ahalmenak erabiliko ditu Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarean dauden Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasun eta eskubideen gainean. Horretarako, ondare arloaren gaineko eskumenak eratzikita dituen sailaren bitartez jardungo du, salbu eta foru arau honek edo beste batek eskumen eta ahalmen horiek berariaz beste organo edo erakunde bati eratzikitzen badizkio, eta atxikipen-egintzari datxezkion ahalmenak gorabehera.

2. Foru arau honetako 1.2.c) artikuluan zehazten diren izaera publikoko foru erakundeek foru arau honek eta aplikagarriak diren gainerako arauak aitortzen dizkieten eskumenak eta ahalmenak erabiliko dituzte beren titulartasuneko ondasunen eta eskubideen gainean zein atxikita dituztenen gainean; horretarako, erakundeon sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauak ezartzen dituzten organoen bitartez jardungo dute eta, horrelakorik ez badago, erakundeon legezko ordezkariak duten organoen bitartez.

3. Ondare arloan eskuduna den sailak ordezkariak izango du Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasunak edo eskubideak erabiltzen dituzten Bizkaiko Lurralde Historikoko sektore publikoaren erakunde guztietan. Helburu horretarako, Bizkaiko Lurralde Historikoko sektore publikoa da doakion foru arau horrela zehazten dena.

4. Arau honek edo beste batek Batzar Nagusiei eratziki diezazkieketen eskumenak alde batera utzi gabe, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea osatzen duten ondasunen eta eskubideen eskuraketa, erabilera, kudeaketa, administrazioa, ustiaketa, besterentzea eta bestelako xedapen-egintzak beste organo edo erakunde bati deskontzentratu edo eratziki egin ahal izango zaizkio, Bizkaiko Foru Aldundiaren erabaki bidez, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposaturik. Era berean, Foru Aldundiak, Batzar Nagusiei eratzikitzen zaizkien eskumenak direla-eta dauden muga berberekin, zuhurtziaz beregana dezake ondare horretako ondasunen eta eskubideen eskuraketa-, erabilera-, kudeaketa-, administrazio-, ustiaketa-, besterentze- eta xedapen-egintzez arduratzeko eta egintzok baimentzeko eskumena.

III. KAPITULUA

TASAZIOA ETA ASEGURUA

10. Artikulua *Tasazioa eta kontabilitateko balorazioa.*

1. Foru arau honetan edo eta aplikagarriak diren beste arau batzuetan jasotzen diren xedapenak betetzeko egin behar diren ondasun-eskubideen balorazioak, oro har, ondare arloan eskuduna den sailaren menpeko pertsonal teknikoak egingo ditu eta zein erizpidetan oinarritzen diren agerturik; baloratu beharrekoak ondasun higigarriak badira, berriz, balorazioa espedientea ebazteko eskuduna den saileko edo erakundeko pertsonal teknikoak egingo du, ondasun edo eskubidearen kontabilitate-balioa edozein dela ere. Aitzitik, ondare arloan eskuduna den saileko

titularrak eta, ondasunak higigarriak badira, sail interesdunaren edo espedientearen ebatzi behar duen erakundeko organo eskudunak, batak edo besteak, balorazioa espedientearen eskatu duenak aurkez dezala errekeri dezake, Bizkaiko Foru Aldundiko beste organo batzuei laguntza eska diezaike edo, salbuespen gisa, balorazio hori dagokion erregistroan inskribatuta eta legez gaituta dauden tasazio-sozietateei eska diezaike; azken kasu horretan, administrazio-kontratazioa arautzen duten xedapenei jarraitu behar zaie.

2. Aurreko paragrafoaren arabera espedientearen ebatzetezko eskuduna den organoak aldatu egin dezake tasazio hori, aldaketa behar bezala arrazoi gero; aldaketa ondoko kasuetan egin daiteke: aurreko tasazioak ez duenean behar bezala justifikatzen zenbait elementu erabakigarriaren balorazioa; higiezinaren aparte egokitasuna dela-eta Administrazioarentzat ematen zaion balioa ez denean merkatu-balioa; edo tasazioan hauteman ez diren egitateak edo gertaerak daudenean.

3. Balorazioak, kontabilitatearen ondorioetarako, kasuan kasuko erakundeari aplikagarriak zaizkion kontabilitateko arauak jarraituko die, eta balorazio hori kontrol ekonomikoa eta kontabilitatearen araudi erregulatzaileak zehazten duen organoaren esku egongo da.

4. Tasazioen balioa urtebetekoa izango da, egiten direnetik zenbatzen hasita.

11. Artikulua *Aseguruak.*

Ibilgetu materialaren ondarezko osotasuna bermatze aldera, ibilgetu horrek izan ditzakeen edo eragin daitezkeen arriskuaren arabera, ondare arloan eskuduna den sailak ondokoak egingo ditu:

a) Arrisku-sektoreak eta -faktoreak aztertuko ditu, eta ibilgetu horretan ezbehar-tasa gutxitzea edo aurreikustea helburu duten neurriak proposatu edo formalizatuko ditu.

b) Arriskuak transferitzeko eragiketak egin ditzake, eta, horretarako, aseguru-kontratuak formaliza ditzake mota horretako eragiketak egiteko baimenduta dauden erakundeekin.

c) Ibilgetu horren erabilera dela-eta derrigorrean egin behar diren legezko aseguruaren polizak formalizatuko ditu.

II. TITULUA **ONDAREAREN BABESA ETA DEFENTSA**

I. KAPITULUA **ONDAREA BABESTEKO ETA DEFENDATZEKO BETEBEHARRA**

12. Artikulua *Betebeharraren hedadura.*

Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotzen diren erakundeek, foru arau honen beraren eta aplikagarria den gainerako araudiaren arabera, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea babestu eta defendatu beharra dute; horretarako, modu egokian identifikatu behar dituzte ondare hori osatzen duten ondasun-eskubideak, horiek erregistroan inskribatzen ahalegindu behar dira, eta aurreko guztia egiteko egokiak diren administrazio-ahalak eta ekintza judizialak erabili edo sustatu behar dituzte.

13. Artikulua *Zaintza-, lankidetzaz- eta informazio-betebeharra.*

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-eskubideak beren kargura dituzten organoen titularrek ondasun-eskubideak zaindu, artatu eta osorik mantentzeaz arduratu behar dute. Jabari publikoko edo jabari pribatuko ondasunen gaineko baimen, emakida eta gainerako eskubideen titularrek ere betebeharrak berberak izango dituzte.

2. Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotzen diren erakundeek zerbitzura dagoen pertsonalak Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-eskubideen babes, defentsa eta administrazioan laguntzeko betebeharra du. Horretarako, ondarearen arloan eskudunak diren organoek ondasun-eskubideok direla-eta eskatzen dituzten datu, txosten eta dokumentu guztiak eman behar dizkiete organo horiei, beren eskumenak egoki betetzeko behar duten laguntza eta lankidetzaz guztia eskainiko diete, eta ondasunen osotasun fisikorako kaltegarriak izan daitezkeen edo organo horiek ondasun-eskubideon gainean izan ditzaketen eskubideak urratu ditzaketen egitateak jakinaraziko dizkiete.

3. Pertsona fisikoek eta erakunde juridiko publiko edo pribatuek ere lankidetzarako betebeharrak bera dute; izan ere, pertsona fisiko eta erakunde horiek guztiak beren esku dituzten datu, dokumentu eta argibide guztiak eman behar dizkiete aurreko paragrafoan zehazten diren organoei, horiek hala eskatuz gero, eta datu, dokumentu edo informazio hori guztia Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-eskubideen defentsarako garrantzitsua bada; orobat, ondasun-eskubideon inguruko ikuskaritzak eta bestelako ikerketa-ekintzak egitea erraztu behar diete organo horiei; nolahi ere, horrek ez die kalterik egingo artikulu honetan definitzen den

lankidetzeta-betebeharra betetzeko orduan datu pertsonalen babesean aplikagarriak diren araei eta aplikagarriak diren gainerako araei.

4. Ertzaintzak eta gainerako segurtasuneko indar eta kidegoek, bereziki, behar duten laguntza emango diete foru arau honetako II. tituluko V. kapituluaren zehazten diren ahalak betetzeko eskudunak diren organoei, organo horiek ematen dituzten egintzak nahitaez betearazteko, Segurtasun Indar eta Kidegoen martxoaren 13ko 2/1986 Legean eta Euskal Herriko Poliziari buruzko uztailaren 17ko 4/1992 Legean xedatutakoarekin bat.

II. KAPITULUA ONDASUNEN ETA ESKUBIDEEN ERABILGARRITASUNERAKO MUGAK

14. Artikulua *Ondasunen eta eskubideen erabilgarritasunaren araubidea.*

1. Ondasun-eskubide demanialak edo jabari publikokoak besterenezinak, preskribaezinak eta enbargaezinak dira.

2. Ondarezko ondasun-eskubideak besterendu egin daitezke; horretarako, foru arau honetan eta aplikagarria den gainerako araudian ezartzen den prozedura jarraitu behar da, eta aurretiko, arauotan legez ezartzen diren eskakizunak bete behar dira.

Era berean, ondasun-eskubideon gainean eskuratzeko-preskripzioa izan dezakete hirugarrenek, Kode Zibilean eta lege berezietan xedatutakoarekin bat.

3. Auzitegiek edo administrazio-agintariek ezin izango dute ondasun-eskubideen gaineko enbargo-eginbiderik eman, ez eta betearazpena agindu ere, baldin eta ondasun-eskubideok ondoko egoeretan badaude: funtzio publiko baterako materialki xedemanda badaude; ondasun-eskubideon errendimenduak edo ondasun-eskubideok besterentzearen emaitza legez badago xede jakinetarako xedemanda: edo dagokion foru araudian definitzen den foru sektore publikoa osatzen duten eta politika publikoak betearazi edo interes ekonomiko orokorreko zerbitzuak eskaintzen dituzten izaera juridiko pribatuko erakundeen kapitala ordezkatzeko baloreak eta tituluak badira. Foru arau honetako 1.2. artikuluan definitzen diren erakundeen kargurako betebeharrak zehazten dituzten ebazpen judizialak dagokion foru araudian eta Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioa arautzen duen uztailaren 13ko 29/1998 Legean xedatutakoaren arabera beteko dira.

15. Artikulua *Transakzioa eta arbitrajepean jartzea.*

Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-eskubideen gaineko judizioko edo judizioz kanpoko transakzioak ezin izango da egin, ez eta ondasun-eskubideon inguruan sortzen diren eztabaidak arbitrajepean jarri ere, baldin eta Aldundiak, ondare arloan ahalmena duen Sailak proposatuta, hartutako erabagi bidez ez bada, behin zerbitzu juridikoen txostena izan ondoren.

III. KAPITULUA ONDASUNEN ETA ESKUBIDEEN INBENTARIO NAGUSIA

16. Artikulua *Inbentarioa eratzeko betebeharra eta Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusiaren izaera.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek beren ondarea osatzen duten ondasun-eskubideak inbentariatu egin behar dituzte, eta jasota utzi behar dituzte, behar besteko zehaztapenarekin, bai ondasun-eskubideok identifikatzeko beharrezkoak diren aipamenak, bai eta ondasun-eskubideon egoera juridikoa eta xedatzeko mugak zein ondasun-eskubideoi ematen zaizen helburua edo erabilera islatzeko beharrezkoak diren aipamenak ere.

2. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarearen Inbentario Nagusiak Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea osatzen duten ondasun eta eskubide guztiak jasoko ditu, foru arau honetan xedatutakoari jarraiki; aldiz, ez dira Inbentario Nagusian jasoko ondasun higitarri kontsumigarriak, ez eta ondare arloan eskuduna den saileko titularrak foru agindu bidez ezarritako mugatik beherako balio unitarioa daukaten bestelako ondasun higitarriak ere. Inbentarioan sartzeko ez diren ondasun higitarriak kasuan, horien erabilera edo helbururako egokiak diren kontrol-sistemak erabili behar dira.

3. Bizkaiko Lurralde Historikoko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusia ez da erregistro publikoa, eta bertan islatzen diren datuak barne-kudeaketa egiteko informazio lagungarria dira. Datuok ez dute ondorerik izango hirugarrenen aurrean, eta ezin izango dira erabili foru arau honetako 1. artikuluan zehazten diren erakundeen aurrean eskubideez baliatzeko. Hirugarrenen Inbentarioko datuak kontsultatzea soilik izango da bidezkoa datuok espediente baten parte badira eta, betiere, datuotara jotzeko arau orokorrekin bat.

4. Ondasun edo eskubide bat Inbentarioan sartzea nahitaezko baldintza da ondasun-
eskubideon gainean egin nahi izan daitezkeen kudeaketa- edo xedapen-egintza guztiak egiteko,
artikulu honetako 2. paragrafoan xedatzen dena gorabehera.

17. Artikulua *Egitura eta eskumenak.*

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusia
osatuko dutenak dira:

a) Aurreko artikulua arabera Inbentario Nagusiaren parte diren ondasun-
eskubideen Bizkaiko Foru Aldundiaren inbentarioa. Ondare arloan eskuduna den sailari dagokio inbentario
hori prestatu eta eguneratzea, eta sail horrek finkatuko ditu inbentario hori egin eta mantentzeko
irizpideak eta jarraibideak.

Foru sailek etengabe eguneratuta mantendu behar dute atxikita dituzten ondasun eta
eskubideen -horien izaera edozein dela ere- katalogoa, eta ondare arloan eskuduna den sailean
dagokion organoari jakinarazi behar dizkiote gertatzen diren aldaketa guztiak, gertatzen diren
unean bertan, eta horretarako beharrezkoak diren datuak eta dokumentazio guztia ere eman
behar dituzte.

b) Bizkaiko Batzar Nagusien eta foru arau honetako 1.2. artikuluan sartuta dauden gainerako
erakundeen ondasunen eta eskubideen inbentarioa, baldin eta inbentario horretako ondasun-
eskubideok, aurreko artikulua arabera, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarearen Inbentario
Nagusikoak badira eta horien guztien titulartasuna erakundeoi badagokie. Inbentariook erakunde
bakoitzaren ondare-kudeaketa eratzikita duen organoak prestatu eta eguneratuko ditu;
horretarako, Bizkaiko Foru Aldundiaren Ondasunen eta Eskubideen Inbentarioa prestatu,
eguneratu eta haren euskarria egiteko finkatu diren irizpideak jarraituko ditu.

2. Ondare arloan eskuduna den sailak Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen
eta Eskubideen Inbentario Nagusia osatzen duten inbentarioak ondo eginda eta eguneratuta
daudela zainduko du, eta, edozein unetan, inbentario horiek eta beharrezko irizten dien datu eta
dokumentu guztiak bidaltzea eska diezaike foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren
erakundeoi.

IV. KAPITULUA **ERREGISTRO-ARAUBIDEA**

18. Artikulua *Tituluak egilestea edo harpidetzea.*

1. Ondare arloan eskuduna den saileko titularrak egiletsiko ditu, Bizkaiko Foru Aldundiaren
izenean eta hori ordezkatuz, eskritura publiko guztiak eta ondarezko edukia duten gainerako
agiri publiko edo pribatuak; nolahi ere, Ahaldu Nagusiak eskumena du egilesten hori
berarentzat aldarrikatzeko.

Arestian azaldutako ahala horrela bada ere, dagokion egintzan berariaz eratziki dakioko ahal
hori beste organo bati.

2. Sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoko titularrari edo,
horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari dagokio eskritura publiko guztiak eta
ondarezko edukia duten gainerako agiri publiko edo pribatuak egilestea, foru arau honetako 1.2.
artikuluan zehazten diren gainerako erakundeen izenean eta horiek ordezkatuz.

Arestian azaldutako ahala horrela bada ere, dagokion egintzan berariaz eratziki dakioko ahal
hori beste organo bati.

3. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-
eskubideak egiaztatu, ordezkatu edo gauzatu dituzten agiri, eskritura publiko eta tituluak erakunde titularrak zaindu behar ditu, eta
Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasunak badira, berriz, ondare arloan eskuduna den
sailak.

19. Artikulua *Erregistroko inskripzioak.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiak, ondare arloan eskuduna den sailaren bitartez, dagozkien
erregistroetan inskribatu behar ditu Aldundiaren titulartasuneko ondasun-
eskubideak, demanialak zein ondarezkoak, ondasun-
eskubideok inskribatu egin badaitezke; inskribatu egin
behar ditu, orobat, arestian azaldutako ondasun eta eskubideak inguruko egintza eta kontratu
guztiak, baldin eta egintza eta kontratuok erregistro horietan inskriba badaitezke. Edonola ere,
inskripzioa nahibadakoa izango da hipoteken gaineko legediaren arabera inskriba daitezkeen
errentamenduen kasuan. Desjabetzeko prozeduretan, berriz, espedientea izapidetzeko ardur
duen sailak eskatuko ditu desjabetuko diren ondasun-
eskubideei dagozkien erregistroko inskripzioak, eta inskripzio horien berri emango dio ondare arloan eskuduna den sailari,
Inbentarioan jasota gera daitezen.

2. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren eta Bizkaiko Foru Aldundia ez diren erakundeen titulartasunekoak diren ondasunen eta eskubideen kasuan, edozein erregistroan inskriba badaitezke, bada, ondasun-eskubideok erakundeek eurek inskribatuko dituzte beren izenean, eta egintza eman duen edo erregistroan jasota geratu behar den kontratuan parte hartu duen organoak hala eskatuta; edo, hala badagokio, ondasun-eskubideon administrazioa eta kudeaketa dagokionak inskribatu behar ditu. Inskripzioaren ohar soil bat edo ziurtagiri bat bidali behar zaio ondare arloan eskuduna den sailari.

3. Ondasun higiezinak eta ondasunon gaineko eskubide errealak, higiezinaren errentamenduak eta jabetza ukiezinaren gaineko eskubideak erregistro publikoetan inskribatzen direnean, inskripzioa Bizkaiko Lurralde Historikoaren izenean egingo da eta aplikagarria den Estatuko legedian ezarritakoari lotuko zaio.

V. KAPITULUA AHALAK

1. ATALA ARAU OROKORRAK

20. Artikulua *Ahalak eta horiek erabiltzea.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasota dauden herri-erakundeek ondoko ahalak erabili ahal izango dituzte Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareari dagokionez:

- a) Ondasun eta eskubideak ikertzeko ahalak.
- b) Mugaketarako ahalak.
- c) Edukitza ofizioz berreskuratzeko ahalak.
- d) Maizter-botatze administratiborako ahalak.

2. Ahal horiek kapitulu honetan ezartzen diren eskumenezko eta prozedurazko arauen arabera erabiliko dira.

3. Zehatzeko ahalak foru arau honetako IX. tituluaren xedatutakoaren arabera erabiliko dira.

4. Zuzenbide pribatuaren arabera jarduten duten foru arau honen aplikazio-eremuko foru erakunde publikoek ondasun demanialak defendatzeko bakarrik erabili ahal izango dituzte artikuluko honetako 1. paragrafoan zehazten diren ahalak.

5. Foru sozietate publikoek ezin izango dituzte inola ere erabili kapitulu honetan ezartzen diren ahalak erabili, ez eta, orokorrean, foru arau honetako 1.3. artikuluan zehazten diren izaera juridiko pribatuko erakundeek ere. Ondasuna edo eskubidea izaera hori duen erakunde bati atxikita badago eta kapitulu honetan xedatzen diren ahalak erabiltzeko eskumena ondasuna edo eskubidea atxikita duenari badagokio, orduan, izaera juridiko pribatuko erakunde hori mende edo lotuta daukan sailak edo erakunde publikoak erabiliko ditu ahal horiek.

21. Artikulua *Kautelazko neurriak hartzea.*

1. Aurreko artikuluan adierazten diren ahalak erabiltzeko prozedura hasita, hura ebazteko eskuduna den organoak, Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean ezartzen denaren arabera, kasu bakoitzean eman daitekeen egintzaren eraginkortasuna bermatzeko behar diren kautelazko neurriak hartu ahal izango ditu.

2. Era berean, ondasuna galdu edo narriatzeko hurre-hurreko arriskua edo pertsonentzako arriskua dagoen kasuetan, kautelazko neurriok prozedura hasi aurretik hartu ahal izango dira, Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean ezartzen diren eskakizunekin.

22. Artikulua *Kontrol judizialaren eta egitate zehagarrien jakinarazpenaren araubidea.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek ondarearen defentsarako ahalak erabiliz, eta ezarrita dagoen prozeduraren arabera, egiten dituzten jardueren aurrean, ez da izapidetzeko onartuko edukitzaren tutoretza sumariorako Prozedura Zibilaren Legean aurreikusita dagoen egintza. Pretentsio hori adierazten duten eskariak ez dira izapidetzeko onartuko.

2. Ahal horiek erabiltzeko jarraitzen diren prozeduretan ematen diren administrazio-egintzak, izaera zibileko titulartasunak eta eskubideak ukitzen badituzte, soilik administrazioarekiko auzietako jurisdikzioan errekurritu ahal izango dira, eskumenean eta prozeduraren inguruko arauak hautsi direla eta, eta aurretik administrazio-bidea agortu ondoren.

3. Egintza horien ondorioz beren jabetza-eskubideari edo izaera zibileko beste eskubide batzuei dagokienez kaltetu egin dituztela uste dutenek egoki irizten dieten egintzak abiaraz ditzakete

jurisdikzio-ordena zibileko organoen aurrean, aurretik administrazio-bidean erreklamazioa aurkeztu eta gero; hain zuzen ere, Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean arabera aurkeztu behar da erreklamazio hori.

4. Prozedura horien instrukzioan zehar delituaren edo falta penalaren zantzuak aurkitzen badira, egitate horiek guztiak Ministerio Fiskalari jakinarazi behar zaizkio; horretarako, aurretik, Bizkaiko Foru Aldundiko Lege Aholkularitza Zerbitzuaren edo foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren gainerako erakundeen aholkularitza juridikoa esleituta duen organoaren adostasuna behar da; nolahi ere, prozedura horiek izapidetzen jarraitu ahal izango da.

2. ATALA ONDASUNEN ETA ESKUBIDEEN IKERKETA

23. Artikulua *Ikertzeko ahala.*

Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek ustez beren ondareko parte diren ondasun eta eskubideen egoera aztertzeko ahala daukate, ondasun eta eskubideen titulartasuna zehazte aldera, ez badakite ziur titulartasuna nori dagokion.

24. Artikulua *Eskumena eta prozedura.*

1. Ondare arloan eskuduna den sailari dagokio ustez Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasunekoak diren ondasun eta eskubideen egoera ikertzeko ahala.

2. Ustez foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeetako bat ez den erakunde baten titulartasunekoak diren ondasun eta eskubideen kasuan, eskumena ustez ondasun eta eskubideen titularra den erakundeari dagokio eta, haren barruan, erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoari edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari.

3. Prozedura hori Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean xedatutakoaren eta ondoko arauen arabera egingo da:

a) Ikerketa-prozedura hasteko erabakia dohain argitaratuko da «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean»; nolahi ere, beste komunikabide batzuk ere erabil daitezke. Erabakiaren kopia bat bidaliko zaio ondasuna dagoen udalari, jendaurrean erakutsi dezan 10 egunez, iragarki-oholean.

b) Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeetako batek ondasunaren edo eskubidearen gainean duen titulartasuna behar bezala egiaztatuta dagoela irizten zaionean, horrela adieraziko da prozedura amaituko duen ebazpenean, eta ondasun edo eskubide hori tasatu egingo da, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian sartzeko eta, beharrezkoa bada, jabetza-erregistroan inskribatzeko. Orobat, ondasun edo eskubidearen edukitza lortzeko beharrezkoak diren neurri guztiak hartuko dira.

c) Argitarapena -a) idatz-zatian jasotzen dena- «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» egin zen egunaren biharamunetik urte bi igaro badira eta ikerketa-espeditzea ebatzi ez bada, besterik gabe jarduerak artxibatzea erabakiko da.

3. ATALA MUGAKETA

25. Artikulua *Mugaketarako ahala.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiak mugatu egin dezake zein diren bere ondareko ondasun higiezinak eta zein hirugarren pertsonenak, horien arteko mugak zehatzak ez direnean edo usurpazioaren zantzuak daudenean.

2. Behin mugaketarako administrazio-prozedura hasita, eta hori izapidetzen den bitartean, ezin da pretentsio bera duen prozedura judicialik eskatu.

26. Artikulua *Eskumena eta prozedura.*

1. Ondasun demanialak eta ondarezkoak mugatzeko prozedura hasteko erabakia ondare arloan eskuduna den sailleko titularrari dagokio. Espedientearen ebazpena, berriz, Foru Aldundiari dagokio.

2. Prozedura ondoko arauen arabera izapidetuko da:

a) Prozedura ofizios, Aldundiaren ekimenez edo mugakideak direnek eskatuta, has daiteke. Azken kasu horretan, sortzen diren gastuak beren kargurakoak izango dira, eta espedientearen

bertan jasota utzi behar da mugakideok berariaz daudela gastu horiekin ados. Gastu horiek kobratzeko, premiamendu-bidea erabil daitezke.

b) Prozedura hasteko erabakia dagokion jabetza-erregistroari jakinarazi behar zaio, jabariaren inskripzioaren bazterrean egindako oharren bitartez prozedura hasi izanaren kontu har dadin.

c) Beste publizitate-bide batzuk erabil badaitezke ere, prozeduraren hasiera dohain argitaratuko da «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean»; osagarri gisa beste komunikabide batzuk ere erabili ahal izango dira. Erabakiaren kopia bat bidaliko zaio mugatu behar den higiezina dagoen udalari, jendaurrean erakutsi dezan 10 egunez, iragarki-oholean. Era berean, prozedura hasteko erabakia mugakide diren finken gainean eskubideak dituztela ezagutzen den pertsona guztiei ere jakinaraziko zaie, baldin eta finka horiek mugaketak ukituta geratzen badira.

d) Mugaketa onesteko ebazpena mugaketa-prozedurak ukitutako pertsonari jakinarazi behar zaie, eta aurreko idatz-zatian zehazten den eran argitaratu behar da. Mugaketa ebazteko erabakia irmoa denean, eta beharrezkoa bada, mugarrak jarriko dira -horretan, pertsona interesdunek hartuko dute parte, hala eskatzen badute-, eta dagokion jabetza-erregistroan inskribatuko da.

e) Mugaketa-prozedura ebazteko gehienezko epea hamazortzi hilabetekoa da, prozedura hasteko erabakia hartu zen egunetik zenbatzen hasita. Epe hori igaro eta beharrezkoa den ebazpena eman eta jakinarazi ez bada, prozedura iraungi egingo da eta jarduerak artxibatzea erabakiko da.

f) Mugatutako finka jabetza-erregistroan inskribatuta badago, finka horri dagokion administrazio-mugaketa ere inskribatu egingo da, irmoa denean.

g) Nolanahi ere, mugaketa onesten duen ebazpena titulu nahikoa izango da Foru Aldundiak ondasunak inmatrikulatzeko, betiere ebazpenak Hipoteka Legearen 206. artikulua eta lege horren garapen-arauek galdatzen dituzten gainerako baldintzak betetzen baditu.

4. ATALA

EDUKITZA OFIZIOZ BERRESKURATzea

27. Artikulua *Edukitzea berreskuratzeke ahal.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek beren kabuz berreskuratu ahal izango dute beren ondareko ondasun eta eskubideen gainean bidegabe galdutako edukitzea.

2. Berreskuratu nahi den edukitzea ondasun eta eskubide demanialeri badagokie, ahala edozein unetan erabili ahal izango da.

3. Ondareko ondasunak eta eskubideak badira, berriz, edukitzea administrazio-bidean berreskuratzeke, prozeduraren hasiera usurpazioaren biharamunetik hasita urtebeteko epea igaro aurretik jakinarazi behar da. Epe hori igarota, ondasunon edukitzea berreskuratu ahal izateko beharrezkoak diren egintzak abiarazi behar dira jurisdikzio-ordena zibileko organoen aurrean.

28. Artikulua *Eskumena.*

1. Ondasun edo eskubidea atxikita badago, ondasun edo eskubidea atxikita duen sailaren edo erakundearen arauetan zehazten den organoari dagokio espedientea hasi eta izapidetzea; espedientea ebaztea, berriz, saileko titularrari edo erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoko titularrari dagokio eta, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari, foru arau honetako 20. artikuluko 5. paragrafoak ezartzen dituen salbuespenekin.

2. Ondasun edo eskubidea atxikita ez badago, eskumena ondasunaren jabe edo eskubidearen titularen den erakundeko organoari dagokio, erakundearen arauen arabera; erakunde hori Bizkaiko Foru Aldundia bada, espedientea hasi eta izapidetzea ondare arloan eskuduna den sailari dagokio, eta ebazpena, berriz, sail horretako titularrari.

29. Artikulua *Prozedura.*

1. Espedientea hasi eta Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legearen arabera izapidetu ondoren, organo eskudunak, edukitzaren usurpazioa eta hori zein egunetan hasi zen egiaztatuta eta gero, erabakiko du jarduera hori bertan behera utz dezala eskatzea okupatzaileari, eta hori egiteko zortzi egun baliodun baino gutxiagoko epea emango dio; orobat, errekerimendu horri okupatzaileak bere borondatez kasurik egin ezean, organo eskudunak hurrengo paragrafoetan ezartzen den bezala jardungo duela ohartaraziko dio.

2. Okupatzaileak ez badio bere borondatez kasurik egiten utzarazteko errekerimenduari, ondasunaren edo eskubidearen edukitzea berreskuratzeke beharrezkoak diren neurri guztiak

hartuko dira, Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean xedatutakoarekin bat.

3. Segurtasun Indar eta Kidegoen martxoaren 13ko 2/1986 Legean eta Euskal Herriko Poliziari buruzko uztailaren 17ko 4/1992 Legean xedatutakoarekin bat, Ertzaintzaren edo beste segurtasun indar eta kidegoen laguntza eska daiteke okupatzailea botatzeko, edo okupatutako ondasunen balioaren ehuneko bosta arteko hertsatzeko isunak jar daitezke; isun horiek zortzi egun balioduneko epeetan errepikatuko dira, ondasuna uzten den arte. Aurreko kasuetan, pertsona usurpatzailearen konturakoak izango dira berreskuratzeko prozesuaren ondorioz eragiten diren gastuak; gastu horiek eta usurpatutako ondasunei sortarazitako kalte-galerak ordainarazteko, premiamendu-prozedura erabil daiteke.

5. ATALA

MAIZTER-BOTATZE ADMINISTRATIBOA

30. Artikulua *Kasuak eta ondoreak.*

Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek administrazio-bidean berreskuratu ahal izango dute beren ondasun demanialen edukitza, ondasun hori hirugarren pertsonak okupatzea legitimatzen zuen titulua, baldintzak edo egoerak erori edo desagertu egiten direnean.

31. Artikulua *Eskumena.*

Ondasun edo eskubidea atxikita duen sailaren edo erakundearen organo eskudunari dagokio, arauetan zehazten denari jarraiki, espedientea hasi eta izapidetzea; espedientea ebaztea, berriz, saileko titularrari edo erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoko titularrari dagokio eta, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari, foru arau honetako 20. artikuluko 5. paragrafoak ezartzen dituen salbuespenekin.

32. Artikulua *Prozedura.*

1. Maizter-botatzeko ahala erabili ahal izateko, aurretik, jabari publikoko ondasunak erabiltzeko eskubidea egilesten zuen titulua azkendu edo iraungi egin dela deklaratu behar da.

2. Interesdunari entzun ondoren, titulua azkendu edo iraungi egin dela deklaratzeko organoak berak, egintza berean edo beste batean, epe bat egiletsiko du ondasuna uzteko eta, horrekin batera, edukitza bidegabeki duena ohartaraziko du -eta hori egitearekin, ukituta dauden guztiak ere bai- epe horretan ez badu ondasuna bere borondatez uzten epea igarotakoan maizter-botatzea erabakiko duela organo eskudunak, aurreko artikuluan edukitza berreskuratzeko xedatutakoaren arabera.

3. Kalte-ordaina ordaindu behar denean, kalte-ordain horren ordainketa edo dagokion kopurua Administrazio jardulearen gordailuak kudeatzeko erakundearen kontsignatzea maizter-botatzeko agindua eman baino lehen egin behar da.

4. Ondasuna uzteko emandako epea igarotakoan, maizter-botatzea erabakitzeko eskuduna den organoak maizter-botatzea aginduko du eta edukitza duena ohartaraziko du -eta hori egitearekin, ukituta dauden guztiak ere bai- maizter-botatzea egingo dela edo hertsatzeko isuna jarriko zaiola, zortzi egun baliodun baino gutxiagoko epean. Epe hori igarota, maizter-botatzea edo hertsatzeko isuna jartzea erabaki dezake.

5. Segurtasun Indar eta Kidegoen martxoaren 13ko 2/1986 Legean eta Euskal Herriko Poliziari buruzko uztailaren 17ko 4/1992 Legean xedatutakoarekin bat, okupatzailea botatzeko .

Ertzaintzaren edo beste segurtasun indar eta kidegoen laguntza eska daiteke; horretarako, nahikoa izango da organo jardulearen idatzizko agindua -eta haren kopia emango zaio interesdunari- eta, hala badagokio, dagokion baimen judiziala, beharrezkoa denean.

6. Hertsatzeko isunak jartzen badira, isunok okupatutako ondasunen balioaren ehuneko bosta artekoak izan daitezke, eta isun horiek zortzi egun balioduneko epeetan errepikatu daitezke, ondasuna uzten den arte.

7. Bidegabeko edukitzailearen konturakoak izango dira ondasuna utzaraztearen eta maizter-botatzearen ondorioz eragiten diren gastuak; gastu horiek eta sor litezkeen kalte-galerak ordainarazteko, premiamendu-prozedura erabil daiteke.

III. TITULUA ONDASUNEN ETA ESKUBIDEEN ESKURAKETA

I. KAPITULUA ESKURAKETA-ERAK

33. Artikulua *Ondasunen eta eskubideen eskuraketa.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek ordenamendu juridikoan ezartzen diren eretako edozein erabil dezakete ondasunak eta eskubideak eskuratzeko eta, bereziki, ondokoak:

- a) Legeak egindako eratzikipen bidez.
  - b) Kostu bidezko titulu bitartez, desjabetzeko ahala erabilita ala ez.
  - c) Jarauntsi, legatu edo dohaintza bidez.
  - d) Administrazio-lagapen bidez.
  - e) Usukapio, akzesio edo okupazio bidez.
  - f) Beste herri-administrazio batzuek egindako eskumen-transferentzien, eginkizunak edo zerbitzuak agindu edo eskuordetzearen ondoriozko eskualdatzeen bidez.
  - g) Hirigintzako jarduerak direla bidez.
2. Eskuratzen diren ondasunak eta eskubideak Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarearen jabari publikoan edo pribatuan integratuko dira, foru arau honetan xedatzen denarekin bat.

II. KAPITULUA DOAKO ESKURAKETA

34. Artikulua *Jarauntsiak, legatuak eta dohaintzak.*

1. Onuradun izendatzen den erakundeak edo erakunde hori bere eginkizunetan ordezkatu duenak erabaki behar du jarauntsiak, legatuak eta dohaintzak onartzea.

2. Titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundiari dagokionean, onarpena Aldundiko kide anitzeko organoak egin behar du, ondare arloan eskuduna den sailaren proposamenez.

3. Titulartasuna foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen artean Bizkaiko Foru Aldundia ez den bati dagokionean, erakundeon sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoko titularrak edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariak izango du jarauntsiak, legatuak eta dohaintzak onartzeko eskumena.

4. Euskal Kultura Ondarea osatzen duten ondasunak badira edo onarpena egiteko eskuduna den organoak irizten badio Euskal Kultura Ondarekoa ez den ondasun batek interes artistiko edo kultural esanguratsua izan dezakeela, onarpena edo ukoa egin aurretik kontsulta egingo dio organo horrek kulturaren arloan eskuduna den sailari, aplikagarria den araudi berezian xedatutakoa gorabehera.

5. Jarauntsia inbentario-onuraren arabera onartu dela ulertuko da beti.

6. Bizkaiko Foru Aldundiak abintestato jaraunsten duenean, Euskal Herriko Foru Zuzenbide Zibileko araudiaren arabera, Aldundiko kide anitzeko organoak segurtasuna, babesa eta gizarte-sustapena helburu duten aurrekontu-programetarako erabiliko du jarauntsi osoa.

35. Artikulua *Administrazio-lagapenak.*

1. Beste herri-administrazio batzuek foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeei erabilera publikorako edo administrazioon eskumeneko zerbitzu publikoak emateko egiten dizkien ondasunen eta eskubideen administrazio-lagapenak erakunde onuradunak onartu behar ditu.

2. Ondasun higiezinak, ondasunon gaineko eskubide errealak eta errentamendu-eskubideak eta jabetza ukiezinaren gaineko eskubideak badira, lagapena, foru arau honetako 7.2. artikuluan ezartzen den erregelaren arabera, Bizkaiko Foru Aldundiaren alde egingo da; lagapena onartzeko eskuduntza, berriz, Aldundiko kide anitzeko organoari dagokio, ondare arloan eskuduna den sailaren proposamenez; nolana ere, lagatako hori, ondoren, lagapena egin duen sailaren edo erakundearen helburu publikorako xedeman daiteke eta sail edo erakunde horri atxiki.

3. Titulartasuna foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen artean Bizkaiko Foru Aldundia ez den bati badagokio, erakunde onuradunaren sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organo eskudunak edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariak izango du lagapenak onartzeko eskumena.

36. Artikulua *Baldintzak doako eskuraketetan.*

1. Ondasunen edo eskubideen doako eskuraketetan gastuak badaude edo ondasun-eskubideok kostu bidezko baldintza edo moduren baten pean badaude, bada, orduan, eskuraketok soilik onartu ahal izango dira ezarritako kargaren balioa ez bada eskuratzen denaren balioa baino handiagoa. Karga hori ondasunaren balioa baino handiagoa balitz, xedapena soilik onartu ahal izango da onarpena egiteko eskuduna den organoak interes publikoko arrazoiak daudela hautematen badu.

2. Ondasun edo eskubide horiek helburu jakinetarako modu iraunkorren atxikitze baldintzapean edo modalitatean eskuratu badira, baldintza edo modalitate hori bete eta burutuzat joko da hogeita hamar urtean helburu horietarako erabili badira, nahiz eta gero interes publikoko arrazoiak direla-eta gehiago atxikita egon ez.

37. Artikulua *Usukapioa eta kostu gabeko beste eskuraketa modu batzuk.*

Usukapioaren eta kostu gabeko beste eskuraketa modu batzuen bidez egiten diren eskuraketek Kode Zibilean edo kasu bakoitzean aplikagarria den legedian ezartzen dena bete behar dute; kapitulu honetan ezartzen diren arauak aplikagarriak direla ulertuko da, eskuraketaren izaera eta araubiderako egokiak diren neurrian.

III. KAPITULUA KOSTU BIDEZKO ESKURAKETAK

38. Artikulua *Kostu bidezko eskuraketetarako eskumena.*

1. Foru arau honetako 7. artikuluaaren arabera titulartasuna dagokion erakundeak erabakiko du kostu bidezko eskuraketa eta ondasun-eskubideen errentamendua.

2. Titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundiari dagokionean, Aldundiko kide anitzeko organoari dagokio espedientea ebaztea, ondare arloan eskuduna den sailaren proposamenez, desjabetze bidezko eskuraketarako xedatutakoa gorabehera.

Ondokoak ez dira aurreko eskurantzian sartuta egongo, eta arau berezi batek besterik ezartzen ez duen bitartean, ondokoetako bat behar duen sail edo erakundeari dagokio:

a) Stand, lokal edo lurren errentamendua sustapen- eta informazio-jardueretarako edo noizbehinkako beste jarduera batzuetarako, betiere errentamenduaren iraupena ez bada urtebetetik gorako eta prezioa, berriz, ez bada hogeita hamar mila eurotik gorakoa. Gehienezko denbora eta prezioa zenbatzerakoan luzapenak ere aintzat hartuko dira.

b) Ibilgailuak gordetzeko edo aparkatzeko errentamenduak.

3. Titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundia ez den erakunde bati dagokionean, eskumena erakunde horren sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen dituzten organoei dagokie edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari.

39. Artikulua *Kostu bidezko eskuraketaren espedientea.*

1. Ondasunak edo eskubideak eskuratzeko edo errentatzeko, foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek mota guztietako kontratuak, tipikoak edo atipikoak, egin ahal izango dituzte, eta interes publikoa lortzearren, berriz, egoki irizten dieten klausulak eta baldintzak itundu ditzakete, betiere ordenamendu juridikoaren edo administrazio onaren printzipioen aurkakoak ez badira.

2. Eskuraketen eta errentamenduen aurretik espedientea izapidetu behar da; espedienteari ondokoak erantsi behar zaizkio:

a) Txosten bat, eta bertan justifikatuko da eskuraketaren edo errentamenduaren beharra edo egokitasuna, ondasuna edo eskubidea zein helburutarako erabili nahi den eta zein esleipen-prozedura proposatzen den ere bai.

b) Kreditua egoteari buruzko ziurtagiria edo ziurtagiri hori legez ordezkatzeko duen agiria.

c) Proiektatzen den prozedurari eta proiektatzen diren baldintzei buruzko txosten juridikoa.

d) Kontratazio-organok oinarrien pleguari edo agiri baliokideari emandako onarpena eta organo eskudunak gastuari emandako onarpena.

e) Eskuratu den ondasunaren edo eskubidearen balorazioa, foru arau honetako 10. artikuluan ezartzen denarekin bat.

3. Kontratu txikietan, gastuaren onarpena eta dagokion kontratu edo titulua espedientearen eranstea besterik ez da behar espedientea izapidetzeko. Luzapenak ere kontuan izanda, hogeita hamar mila eurotik gorako zenbatekoa ez duten kontratuak kontratu txiki moduan izapidetu daitezke.

40. Artikulua *Prozedurako arauak eta gaitasuna kostu bidezko eskuraketetan.*

1. Eskuraketaren eta errentamenduaren aurretik lehia-prozedura egin behar da. Horretarako, herri-administrazioen kontratuen legedian zehazten diren esleipen-prozedura eta esleipen-eretakoko bat erabili behar da, eta erabiltzen den horrek egokia izan behar du egingo den eragiketaren izaera eta ezaugarrietarako, kontratu txikia denean edo zuzeneko esleipena hautatzen denean izan ezik.

2. Zuzeneko esleipena egitea erabaki daiteke ondoko inguruabarretako bat gertatzen denean, eta inguruabar hori espedientean justifikatu behar da:

- a) Egingo den eskuraketaren premia agerikoa izatea.
- b) ete nahi den zerbitzuaren edo beharraren berezitasuna.
- c) Merkatuko baldintzak, eta, bereziki, higiezinak dauden higiezinaren merkatuko edo inguruneko eskaintza falta.
- d) Eskuratu nahi den ondasun edo eskubidearen berezitasuna.
- e) Saltzailea edo errentatzailea beste herri-administrazio bat denean edo, oro har, sektore publikoko zuzenbide publiko edo pribatuko edozein erakunde denean.
- f) Eskuraketa edo errentamendurako aurretik sustatutako lehia-prozedura hutsik geratu denean.
- g) Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeetakoren baten jabetzako higiezin baten mugakide denean.
- h) Eskuraketa lehentasunezko eskuratzeko eskubide bat erabiliz egiten denean.

3. Zuzeneko eskuraketa edo errentamendua denean, ahal den guztietan, gutxienez hiru eskaintza eskatuko dira esleipenduna hautatu aurretik.

4. Lehia-prozeduretan, deialdiaren iragarkia «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» argitaratuko da; argitarapen hori egiteko gutxienezko aurrerapena ez da izan behar herri-administrazioen kontratazio-araudian orokorrean ezartzen dena baino txikiagoa; dena dela, salbuespenik ere izango da, hain zuzen ere, espedientea, araudi horretan aurreikusten diren baldintzetako bat betetzen dela eta, prezaz izapidetzekotzat jo denean edo epeak txikitzeko legez aurreikusten diren egoeretakoko bat gertatzen denean.

5. Kontratu mota guztietarako gaitasun orokorrari eta, bereziki, kasu bakoitzean dagokion kontratu motarako gaitasunari buruz Kode Zibilean jasota dauden arauen arabera kontratatzeko gaitasuna duten pertsona guztiak kapitulu honetan aipatzen diren esleipen-prozeduretan parte hartu ahal izango dute eta kontratuaren kontratista izan ahal izango dira.

6. Lehia-prozeduran, lizitatzailerak bakoitzak ezin du proposamen bat baino gehiago aurkeztu; proposamena gutunazal itxian aurkeztu behar da eta oinarrien pleguan ezartzen den ereduaren arabera izan behar du. Proposamenarekin batera, beste gutunazal batean, lizitatzaileraren gaitasun juridikoa eta jarduteko gaitasuna egiaztatzen duten agiriak aurkeztu behar dira, eta, hala badagokio, lizitatzailerak horren ordezkarria nor den ere bai; orobat, kontratuaren helburuarekin lotuta daudela eta pleguan agertzen diren agiriak ere aurkeztu behar dira.

7. Zuzeneko kontratazioan, aukera moduan, eta lehia-prozeduretan, derrigorrean, kontratazio-organismoak kontratazio-mahai baten laguntza izango du.

41. Artikulua *Ordainketaren gerorapen partziala.*

Eskuraketan ordainketan lau urtera arteko gerorapen partzialak egin daitezke, etorkizuneko gastuen konpromisoetarako aurreikusita dauden izapideei lotuta.

42. Artikulua *Kargapeko edo baldintzapeko kostu bidezko eskuraketak.*

1. Ondasunen edo eskubideen kostu bidezko eskuraketak ondasun edo eskubide hori eskuratzeko erabaki duten helburuak betetzearekin bateraezina den kargarik gabe egingo dira.

2. Eskuraketak helburu jakinetarako modu iraunkorrean atxikitzeko baldintzapean edo modalitatean badaude, baldintza edo modalitate hori bete eta burututzat joko da hogeita hamar urtean helburu horietarako erabili badira, nahiz eta gero interes publikoko arrazoiak direla eta gehiago atxikita egon ez.

43. Artikulua *Negozio juridiko konplexuak eta aukerak.*

1. Ondasunen edo eskubideen eskuraketa edo errentamendua helburu duten negozio juridikoetan aldeek aurreikus dezakete negozioaren helburu diren ondasun edo eskubideei edo erakunde kontratatzailearen ondarean sartuta dauden beste batzuei lotutako prestazio osagarriak egitea, betiere betebeharrak horiek betetzea behar bezala bermatuta badago. Negozio konplexuok espediente bakarrean izapidetuko dira, eta negozioaren helburu nagusi den ondareko negozio juridikoari dagozkion arauak jarraitu behar dituzte.

2. Orobat, Administrazioaren alde ondasunak edo eskubideak eskuratzeko eskubidea eratzea helburu duten negozio juridikoak ere itundu daitezke. Horrelako kontratuei kontratuotako ondasunak edo eskubideak eskuratzeko ezarrita dauden lehia- eta prozedura-arauak aplikatuko zaizkie; dena den, gastu-espedientea soilik izapidetuko da aukera emateko finkatu zen prima edo prezioari dagokion zenbatekorako.

IV. KAPITULUA **BERARIAZKO ARAUDIAREN PEKO KOSTU BIDEZKO ESKURAKETAK**

44. Artikulua *Herri-administrazioen kontratuen legediaren peko eskuraketak.*

1. Legez hornidura-kontratutzat jotzen diren ondasunen kostu bidezko eskuraketak kontratu mota horretarako herri-administrazioen kontratuen legedian ezarritakoaren arabera arautuko dira.

2. Jabetza ukiezinaren gaineko eskubideen eskuraketa administrazio-kontratuak direla bide egiten bada, herri-administrazioen kontratuen legedia aplikatuko da. Eskubideon lankidetzahitzarmenen bidezko eskuraketa eskubideon arau bereziei eta hitzarmenetan bertan ezarritakoari lotuko zaio.

45. Artikulua *Desjabetze bidezko eskuraketak.*

1. Ondasunen eta eskubideen nahitaezko desjabetzearen bidezko eskuraketa desjabetzearen berriazko araudiak eraenduko du.

2. Eskuraketa-modu hori erabiltzen denean, ondasuna erabilera orokorrera edo zerbitzu publikora xedematea desjabetzean inplizitu dagoela ulertuko da.

3. Bizkaiko Foru Aldundiak duen desjabetzeko ahala erabiltzea eskumen hori eratzikita foru arau edo dekretu bidez duten sailei dagokie.

4. Desjabetze-espedientea amaituta, eta eskuraketa, beharrezkoa bada, dagokion erregistroan behar bezala inskribatu eta gero, eskuraketa formalizatu eta titulartasuna jasotzen deneko agiriak, bai eta, beharrezkoa bada, erregistroko inskripzioa ere ondare arloan eskuduna den sailari helaraziko zaizkio, jasota gera daitezzen.

46. Artikulua *Esleipenak prozedura judizialetan edo administratiboetan.*

1. Prozedura judizial edo administratiboen ondorioz foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen aldeko ondasunen eta eskubideen esleipenak izan badaitezke, Administrazioak prozesuan duen ordezkariak edo premiamendu-prozedura izapidetzeko eskuduna den organoak jakinarazpena igorriko dio esleipenduna izan behar litzatekeen erakundeari; jakinarazpenean esleipenaren xede den ondasun edo eskubidearen deskribapen nahiko zehatza jasoko da, bai eta ondasun edo eskubide horren gaineko kargak eta edukitza-egoera ere.

Esleipenduna Foru Aldundia izan behar bada, jakinarazpena ondare arloan eskuduna den sailari helaraziko zaio, eta saileko titularrari dagokio, beharrezkoa bada, esleipen-eskaera edo adostasun-adierazpena egitea. Hori horrela izango da, berriazko zerga-araudian ezartzen dena gorabehera.

Esleipenduna foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren gainerako erakundeetako bat bada, berriz, jakinarazpena erakundeoi helaraziko zaie, eta erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauak ezartzen duten organoko titularrari edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariari dagokio, beharrezkoa bada, esleipen-eskaera edo adostasun-adierazpena egitea.

2. Administrazio-bidean esleitutako ondasunen edukitza hartu ahal izateko, beharrezkoa bada, foru arau honetako II. tituluko V. kapituluko 5. atalean arautzen den maizter-botatzeko ahala erabil daiteke.

47. Artikulua *Zorrrak ordaintzeko ondasunak edo eskubideak ematea administrazio-bidean eta berriazko araudiaren peko beste eskuraketa batzuk.*

1. Aplikagarria den zerga-arauak eraenduko du Foru Ogasunarekiko zorrrak ordaintzeko ondasunak edo eskubideak ematea administrazio-bidean.

2. Berriazko araudiaren peko eskuraketak araudi horretan xedatzen denari lotuko zaizkio.

48. Artikulua Ondasunen eskuraketak foru sektore publikoko organismo edo erakunde publikoen edo pribatuen itzulketen ondorioz.

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotzen diren erakundeek izaera publikoko organismo edo erakundeen fondo propioen murrizketaren bidez eskuratu ahal izango dituzte ondasunak eta eskubideak, edo sozietateen kapital-murrizketa bidez, edo fundazioei eta gainerako erakundeei egindako ekarpen-itzulketen bidez.

2. Ondasun eta eskubide horiek egin beharreko eragiketa guztiak egin ondoren Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarean sartzeko, emate-akta sinatu behar da. Akta sinatu behar dute, batetik, ondare arloan eskuduna den sailaren ordezkari batek, hartzailea Bizkaiko Foru Aldundia bada, edo, beste kasuren bat bada, erakunde hartzailearen legezko ordezkariak, eta, bestetik, ondasunaren edo eskubidearen sorburu den kapitalaren edo fondoaren titular den erakunde, sozietate, fundazio edo erakundearen legezko ordezkariak.

3. Izaera publikoko organismoak eta erakundeak azkentzen badira eta foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen parte-hartzea duten sozietateak eta izaera juridiko pribatuko gainerako erakundeak azkentzen badira, bada, organismo, erakunde eta sozietateon ondarea azkentzen diren horiekin lotuta dagoen erakundearen edo azkentzen diren horiek menpeko diren erakundearen ondarean sartuko da; beharrezkoak diren erregistroko inskripzioak egin behar dira, hipoteken eta merkataritzaren arloko legediaren arabera.

IV. TITULUA XEDEMATEA, ATXIKIPENA ETA MUDANTZA DEMANIALA

I. KAPITULUA XEDAPEN OROKORRAK

49. Artikulua Eskumena eta prozedura.

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasun-eskubideen xedemateak, jaregiteak, atxikipenak, desatxikipenak eta mudantza demanialak beren beregi zein isilbidez edo inplizituki edo presuntzioz gertatzen dira titulu honetan xedatzen denarekin bat.

2. Foru arau honetako 7. artikulua araberako ondasunaren edo eskubidearen titulartasuna duen erakundeari dagokio, ofizioz edo sail edo erakunde interesdunak hala eskatuta, dagozkion egintza adieraziak erabakitzea eta agintzea, beharrezkoa bada, bai beren beregi gertatutakoak, bai isilbidez edo inplizituki edo presuntzioz gertatutakoak Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian inskriba daitezela eta, hala badagokio, doazkien erregistro publikoetan.

Ondasun eta eskubidearen titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundiari dagokionean, eskumena ondare arloan eskuduna den sailak erabiliko du, ofizioz edo sail edo erakunde interesdunak hala eskatuta. Arau orokorra da hori, baina salbuespena ere badago, 56.3. artikuluan aurreikusten dena, hain zuzen, eta, kasu horretan, Foru Aldundiari dagokio eskumena. Titulartasuna foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren gainerako erakundeetako bati dagokionean, eskumena, ofizioz edo sail edo erakunde interesdunak eskatuta, erakundeon sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoak erabiliko du, edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkariak; horretarako, aurretik, eta hala badagokio, erakunde horiek menpeko diren edo lotuta dauden sailaren adostasuna behar da.

Sail baten menpeko edo sail bati lotuta dauden erakundeen kasu horretan bertan, Bizkaiko Foru Aldundiari edo foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeetako bat ez den erakunde bati egiten zaizkion eskaerak izapidetzeko, aurretik, erakunde horiek menpeko diren edo lotuta dauden sailaren adostasuna behar da.

3. Xedemate, atxikipen edo mudantzarako eskarrietan, horiek guztiek izango duten xedea adierazi behar da.

4. Ondasun-eskubideak dagoeneko ez direnean beharrezkoak aurreikusi diren xedeetarako, orduan, xedematerako eta atxikipenerako zehazten diren erakunde eta organoek ondasun eta eskubide horien jaregitea edo desatxikipena eskatu eta erabakiko dute.

5. Titulu honetan aipatzen diren jardunak beren beregi egiten badira, sail edo erakunde hartzaileek ondasunen edo eskubideen harrera formala egiten duten unetik bertatik izango dituzte ondoreak. Ondasunen edo eskubideen harrera formala modu bitan egin daiteke: batetik, emate-aktaren bidez, eta akta hori ondasunak edo eskubideak jasotzen eta ematen dituzten sailek edo erakundeek izendatzen dituzten ordezkariak izenpetu behar dituzte; bestetik, ondare arloan eskuduna den sailaren esku hartzea behar duten jardunak direnean, edukitza hartzeko aktaren bidez egin daiteke harrera, eta akta hori aldebakarrez jasoko du sail horrek.

II. KAPITULUA XEDEMATEA ETA JAREGITEA

50. Artikulua *Xedematearen kontzeptua eta ondoreak.*

1. Xedemateak erabilera orokor baterako edo Bizkaiko Lurralde Historikoaren eskumeneko zerbitzu publiko bat emateko gordeko du ondasun edo eskubide bat.
2. Xedemateak ondasun edo eskubidea jabari publikoan sartzea dakar.
3. Xedemandako ondasun-eskubideak aurreikusitako xedearen arabera erabiliko dira.

51. Artikulua *Xedemate-egintza adierazien edukia eta adieraziak ez diren xedemateak inbentarioan islatzea.*

1. Xedemate adieraziak erakutsi behar du, gutxienez, zein den xedemandako ondasuna edo eskubidea, zein xedetarako erabiliko den eta ondasun edo eskubide hori jabari publikoan sartuta geratuko dela.
2. Isilpean, inplizituki edo presuntziaz ematen diren xedemateak Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian sartzen direla adierazten duen idatzoharrak erakutsiko du, gutxienez, zein den xedemandako ondasuna edo eskubidea, zein xedetarako erabiliko den eta zein gertaera edo jardunek eragin zuten isilpeko xedematea edo xedematea inplizitua.

52. Artikulua *Isilpeko xedemateak edo inplizituak eta presuntziazko xedemateak.*

Ondoko kasuetan gertatuko da isilpeko xedematea edo inplizitua edo presuntziazko xedematea:

- a) Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasunak edo eskubideak benetan eta modu publiko eta nabarian erabilera edo zerbitzu publikorako erabiltzen direnean, urtebetean zehar eta etenik gabe.
- b) Ondasunak edo eskubideak nahitaezko desjabetzearen bitartez eskuratzen direnean erabilera edo zerbitzu publikorako; eskuratu diren ondasun edo eskubideak herri onurako edo gizarte intereseko adierazpena erabaki zuten helbururako xedemandakotzat joko dira.
- c) Ondasunak edo eskubideak ordenamendu juridikoan xedatzen den moduetako edozein erabilia eskuratzen direnean, eta eskuraketan jasota geratu behar da ondasuna edo eskubidea erabilera edo zerbitzu publikorako erabiliko dela.
- d) Ondasunak edo eskubideak usukapio bidez eskuratzen direnean, eskuratzeko preskripzioa erabaki duten edukitza-egintzek ondasuna edo eskubidea erabilera edo zerbitzu publiko batera lotu dutenean; hirugarren pertsonen zuzenbide pribatuko arauen babesean ondasun edo eskubide horien gainean eskuratutako eskubideak gorabehera.
- e) Foru Aldundiak jarduteko programa edo plan orokorrak edo obren edo zerbitzuen proiektuak onartzen dituenean, horien ondorioa ondasun eta eskubide jakin batzuk erabilera edo zerbitzu publikoei lotzea bada.
- f) Ondasunak edo eskubideak transferentzia eta administrazio-lagapena dela bidez eskuratzen direnean.
- g) Zerbitzu publikoek lan egiteko edo bulego ofizialak dekoratzeko beharrezkoak diren ondasun higigarriak eskuratzen direnean.

53. Artikulua *Xedemate konkurrenteak.*

1. Ondasun eta eskubide demanialak Bizkaiko Lurralde Historikoko erabilera edo zerbitzu publiko bat baino gehiagorako xedeman daitezke, betiere bakoitzaren xedeak bateraezinak ez badira.
2. Xedemate konkurrentea erabakitzen duen ebazpenak zehaztu egingo ditu erabilera edo zerbitzu bakoitzaren ardura duen organoari dagozkion ahalmenak eta betebeharrak.

54. Artikulua *Xedematearen kontzeptua eta ondoreak.*

1. Jabari publikoko ondasun eta eskubideek izaera hori galduko dute, eta ondarezkoa lortu, ondasun eta eskubide horiek jaregin egiten direnean, erabilera edo zerbitzu publiko baterako dagoeneko erabiltzen ez direlako.

2. Jaregiteak, xedemate konkurrenteei dagokienean izan ezik, ondasuna Administrazioaren jabari pribatuan sartzeara determinatuko du; nolana ere, eta hala badagokio, itzulketa-eskubidea egon daiteke, legeak zehazten dituen baldintzetan.

3. Jaregindako ondasunak eta eskubideak jabari pribatuan sartzeara eraginkorra izan dadin, jaregitearen adierazpen adierazia behar da edo kalifikazio-aldaketa idatzohartu behar da Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian.

55. Artikulua *Jaregiteko era eta prozedura.*

1. Artikulu honetako hirugarren paragrafoan ondasun higigarrientzat aurreikusten diren balizkoetan izan ezik, jaregitea beren beregi egin behar da beti, eta lagapen- eta besterentze-erabakiei adierazpena erants dakieke.

2. Prozedura Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearen azaroaren 26ko 30/1992 Legean xedatutakoaren eta ondoko arauen arabera egingo da:

a) Jabari publikoko ondasuna edo eskubidea jaregiteko espedientea hasteko erabakian adierazi egin behar da zein arrazoi dauden justifikatzeko ondasun edo eskubide hori ez dela beharrezkoa jaregitea erabaki duten xedeak betetzeko.

b) Jaregite-prozedura hasteko erabakia dohain argitaratuko da «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean»; nolana ere, beste komunikabide batzuk ere erabil daitezke. Epe hori igarota, eta inolako alegaziorik izan ez bada, erabakia behin betikotzat joko da.

c) Ondasunak edo eskubideak Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian duen kalifikazio juridikoa aldatu izanaren idatzoharra.

3. Ondasun higigarrien kasuan, besterentzeko eta dohaineko lagapenerako erabakiek ondasun horiek jaregitea daramate inplizitu.

III. KAPITULUA MUDANTZA DEMANIALA ETA ONDORENGOTZA

56. Artikulua *Mudantza demaniala eta herri-erakundearen arteko ondorengotza.*

1. Mudantza demaniala da ondasun edo eskubide bat jaregitea eta, aldi berean, foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundearen titulartasuneko erabilera publiko edo zerbitzu publiko baterako xedematea; mudantzak ez du ekarriko ondasunaren edo eskubidearen kalifikazio juridikoa aldatzerik, beren beregi formalizatuko da eta xedematearen aldaketa islatuko du eta, hala badagokio, horrek dakarren atxikipen-aldaketa ere bai.

Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren sailak edo erakundeak sortu, ezabatu edo aldarazi egiten direnean, eginkizunen eratzikipena aldatzeak ez dakar xedematea erabaki duen arrazoiaren nobazioa, eta ondasunak xede beretarako xedemanda daudela ulertuko da, inolako adierazpen adieraziren beharrik gabe. Ondasunaren edo eskubidearen atxikipenaren aldaketa, beren beregi formalizatzen ez bada, modu inplizituan gertatu dela ulertuko da aldaketa ematen duen xedapen organiko edo funtzionalean; dena den, aldaketa Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian islatu behar da, Inbentarioan sartuta dauden ondasun-eskubideak ukitzen baditu.

2. Xedapen arau-emaile batek jabari publikoko ondasunen edo eskubideen titulartasuna deklaratzeko badu titular izan ohi den erakundearen alde barik, izaera publikoko beste erakunde baten alde -batak zein besteak foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeak izan behar dute-, ondasun edo eskubideon titulartasunaren eskualdaketa -kalifikazio juridikoaren aldaketarik eta xedematerik gabe- titulartasuna adierazteko edo eratzikitzeke arauak xedatzen dutenaren arabera egingo da edo, horrelakorik ez badago, Foru Aldundiaren dekretu bidez.

3. Foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundearen ondasun eta eskubide demanialak beste administrazio batzuen edo izaera publikoko erakunde batzuen eskumeneko zenbait erabilera edo zerbitzu publikotarako xedeman daitezke, Foru Aldundiak horretarako hartu behar duen erabakian zehazten diren zehaztapen eta baldintzekin. Mudantza kasu horrek ez du aldatuko ondasun-eskubideen titulartasuna, ez eta horien izaera demaniala ere.

IV. KAPITULUA ATXIKIPENA ETA DESATXIKIPENA

57. Artikulua *Atxikipenaren kontzeptua eta ondoreak.*

1. Atxikipenak atxikitako ondasun eta eskubideen erabilera, administrazioa, mantentzea eta artapena ematen dizkio atxikipenaren onuradun den sailari edo erakundeari, beste organo batek

beren beregi eratzikita dituen ahalmenak izan ezik, eta foru arau hau garatzeko ezar litezkeen baimen, betekizun edo baldintzak gorabehera.

2. Atxikipenak ez du inola ere ekarriko ondasunen edo eskubideen titulartasuna edo kalifikazio juridikoa aldatzerik.

3. Atxikipenaren ondoriozko ahalmenak ondasunaren edo eskubidearen izaeraren, atxikipena arrazoitzen duten xedeen eta aplikagarriak diren arau teknikoaren arabera erabiliko dira.

58. Artikulua *Atxikipenaren xedea eta eremua.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasun-eskubideen atxikipenak jabari publiko edo pribatuko ondasunak eta eskubideak izan ditzake helburu. Atxikipena ondokoan alde egin daiteke: Aldundia osatzen duten sailen, foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen eta Bizkaiko Lurralde Historikoko sektore publikoa osatzen duten foru sozietateen eta izaera pribatuko gainerako erakundeen alde.

Era berean, foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeen titulartasuneko ondasun-eskubideak -Bizkaiko Foru Aldundiarenak izan ezik- ondokoei atxiki dakizkieke: erakunde titularraren egitura organikoa eratzten duten saileri, 1.2. artikuluko gainerako erakundeei eta Bizkaiko Lurralde Historikoko sektore publikoa osatzen duten foru sozietateei eta izaera pribatuko gainerako erakundeei.

2. Jabari pribatuko ondasun-eskubideak direla eta, horien atxikipenak inplizituki dakar ondasuna edo eskubidea atxikipenaren hartzailearen titulartasuneko erabilera edo zerbitzu publiko bati atxikitzea, eta ondasun edo eskubide hori jabari publikoan sartuko da.

3. Izaera juridiko pribatuko erakundeei atxikitako ondasunen edo eskubideen kasuan, babesari lotutako administrazio-ahalak zein baimen eta emakida demanialeri lotutako ahalak erabiltzeko, foru arau honetako 20. artikuluko 5. paragrafoan eta 65. artikuluko 3. paragrafoan xedatutakoari jarraituko zaio, hurrenez hurren.

4. Ondasuna edo eskubidea atxikita duen sailak edo erakundeak ondasun edo eskubide horren jabea edo titularra den erakundeari jakinarazi behar dizkio jabetza edo titulartasun horri eragiten dioten gertakari guztiak. Ondasun edo eskubidearen jabetza edo titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundiari dagokionean, jakinarazpen hori ondare arloan eskuduna den sailari egingo zaio.

59. Artikulua *Atxikipen adierazia.*

Atxikipen adieraziak erakutsiko dio ondasuna edo eskubidea atxikitzen zaion erakundeari zein diren atxikipenaren xede diren ondasunak eta eskubideak eta zein erabilera zehatzetarako erabiliko diren. Posible denean, atxikipen adierazia xedemate-egintzaren edukia erabiltzeko erabiliko da.

60. Artikulua *Isilpeko atxikipenak eta inplizituak eta presuntziozko atxikipenak.*

Isilpeko atxikipena edo inplizitua ondoko balizkoetan gertatuko da:

a) Isilpeko xedematea edo inplizitua edo presuntziozkoa gertatzen denean; ondasunak ondasunaren edo eskubidearen xedearen arabera eskuduna den sailari edo erakundeari atxikita daudela ulertuko da.

b) Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotzen diren sailek edo erakundeek ondasun higigarriak eskuratzen dituzten kasuetan; ondasunok erosleari atxikita daudela ulertuko da.

c) Foru arau honetako 56.2. artikuluan aurreikusten den atxikipen-aldaketan.

61. Artikulua *Desatxikipen adierazia.*

1. Desatxikipena erabakiko da ondasun-eskubideak dagoeneko ez direnean beharrezkoak atxikipena ekarri zuten helburuak betetzeko.

2. Ondasunak edo eskubideak ez direnean erabiltzen aurreikusi zen xederako kasu bakoitzean zehazten den epean, bada, orduan, epe hori igaro eta gero erabiltzen ez bada, edo erabilerarako beste edozein baldintza betetzen ez bada, organo eskudunak desatxikipena egin ahal izango du, baina, aurretik, errekerimendua egin behar dio ondasunak edo eskubideak atxiki zitzaizkion sailari edo erakundeari, ondasun-eskubideok atxikipen-erabakian adierazitakoarekin bat erabil ditzan.

3. Desatxikipena gertatzen bada erabilerarako xedea edo baldintzak bete ez direlako, ondasunaren edo eskubidearen titularrak eragin zaizkion kalteen eta narriaduren balioa eskatu ahal izango du, desatxikipena gertatzen den unera eguneratuta, edo, bestela, birgaitzearen kostua eska dezake.

V. TITULUA

ONDASUN DEMANIALEN ERABILERRAKO ETA APROBETXAMENDURAKO BESTE ERA BATZUK.

I. KAPITULUA

GAITZEN DUEN TITULUA ETA ONDASUN DEMANIALEN ERABILERA-ARAUBIDEA

62. Artikulua *Gaitzen duen tituluaren beharra eta baimenen eta emakiden araubidea.*

1. Inork ezin du jabari publikoko ondasunik okupatu edo ondasunok denoi dagokigun -hala denean- erabilera-eskubidea gainditzin duen moduan erabili, horretarako baimentzen duen titulurik ez bada, organo eskudunak egiletsitakoa.

2. Jabari publikoaren tutoretzaren eta defentsaren ardura duten organoek aurreko paragrafoan ezarritakoa betetzen dela zainduko dute, eta, beharrezkoa denean, titulurik izan gabe jabari publikoko ondasunak okupatzen dituztenen edo ondasunon gaineko aprobetxamendu bereziari etekina ateratzen dioten aurka joko dute; horretarako, foru arau honetan ezartzen diren ahalak erabiliko dituzte.

3. Jabari publikoko ondasunen gaineko baimenen eta emakiden arauketari dagokionez, lehenengo, baimen eta emakidok arautzen dituen legedi berezia aplikatuko da, eta, ondoren, arau berezirik ez badago edo arauok nahikoak ez badira, foru arau honetako xedapenak.

63. Artikulua *Erabilera-araubidea.*

Jabari publikoko ondasunak ondoko erabilera-araubidearen pean daude:

a) Jabari publikoko ondasunen erabilera titulu honetako xedapenek eraenduko dute.
b) Zerbitzuak edo bulegoak hartzen dituzten ondasunen erabilera zein zerbitzu publikoa ematera zuzendutako ondasunen erabilera, beharrezkoa bada, zerbitzuaren erabilerrako edo funtzionamendurako xedapen berezietan xedatutakoaren menpean jarriko da, eta, modu subsidiarioan, titulu honetan xedatutakoaren arabera arautuko da.

64. Artikulua *Erabilera publikoko ondasunen erabilera-motak.*

Erabilera publikoko ondasunen erabilerrari dagokionez ondokoak ulertzen dira:

a) Erabilera erkidea: erabilera berdin dagokie herritar guztiei; hortaz, batzuek erabiltzeak ez du eragotziko gainerako interesdunek ere erabiltzea; erabilera hori honela sailkatuko da:

- Orokorra: inguruabar berezirik gertatzen ez denean.

- Berezia: erabilerrak jabari publikoaren aprobetxamendu berezia dakarrenean eta hark, erabilera erkidea eragotzi gabe, zenbait inguruabar agertzea dakarrenean (esaterako, arriskugarritasuna edo arrisku horren intentsitatea, lehentasuna eskasia dagoenean, errentagarritasun berezia lortzea edo antzeko beste batzuk), eta inguruabar horiek denoi dagokigun erabilerraren gehiegizko erabilera dakartenean edo denon erabilerrako kaltea dakartenean.

b) Bakarreko erabilera: jabari publikoaren zati bat okupatzen da; hortaz, zati hori beste interesdun batzuek erabiltzea mugatu edo alde batera uzten da.

65. Artikulua *Gaitzen duten tituluak.*

1. Erabilera erkide orokorrak ez du baimenik behar, modu askean erabil daiteke, eta dituen muga bakarrak dira: gainerako pertsonak egiten duten erabilerraren ondoriozko mugak, ondasunen izaeraren errespetuaren eta ondasun horien zaintzaren ondoriozko mugak, eta erabilera hori ordenatua izateko emandako garbitasun-arauek eta aginduen ondoriozko mugak.

2. Erabilera erkide bereziak baimena behar du, salbu eta erabilera horren hasierako iraupena bost urtetik gorakoa bada: kasu horretan, administrazio-emakida behar da.

3. Bakarreko erabilerrak, aurretik, erabilera horren izaerarako egokia den titulua egilestea behar du; titulu horrek arau hauek bete behar ditu:

a) Okupazioa instalazio desmuntagarriekin edo ondasun higigarriekin bakarrik egiten bada eta okupazioaren hasierako iraupena ez bada bost urtetik gorakoa, orduan, baimena behar da.

b) Okupazioa obra edo instalazio finkoekin egiten bada edo okupazioaren hasierako iraupena bost urtetik gorakoa bada, orduan, administrazio-emakida behar da.

4. Ondasun edo eskubideak atxikita dituzten sailei edo erakundeei eratzkitzen zaien erabilerrak ez du behar artikulu honetan jasotzen diren tituluak egilesterik.

Egintzak edo kontratuak ondasuna okupatzeko gaitzen badu, eta araudiak ezartzen duen prozeduraren arabera kontratistari edo hirugarrenari agindu zaion eginkizuna edo jarduera betetzeko beharrezko tresna gisa erabilera edo okupazioa badagokio kontratista edo hirugarren hori, bada, orduan, kontratista edo hirugarren horrek egiten duen erabilerak edo okupazioak ez ditu arestian aipatu diren tituluak behar. Kasu horretan, kontratistak edo hirugarrenak egiten duen erabilerarako edo okupaziorako alde biek eskueran jartzeko akta izenpetu behar dute; akta hori ondasuna euskarri den eginkizun edo jarduera egiteko enkargua jasotzen duen egintza edo kontratua formalizatzean egingo da.

5. Foru arau honetako 63. artikuluko b) idatz-zatian aipatzen diren ondasunen erabilera partzialerako baimen bereziak egiletsi ahal izango zaizkie pertsona fisikoei edo erakunde juridikoei, publikoei edo pribatuei, aldi baterako bete ditzaten helburu edo eginkizun publikoak edo gizarte-intereseko edo interes orokorreko jarduerak. Baimen bereziok aukera eman dezakete obra edo instalazio finkoak egiteko, eta ez dira artikuluko honetako 2. paragrafoan ezartzen den epearen menpe egongo.

II. KAPITULUA BAIMENEN ETA EMAKIDEN GAINEKO XEDAPEN ERKIDEAK

66. Artikulua *Baimenak eta emakidak egilesteko organo eskuduna.*

1. Ondasunaren titularra den erakundeari dagokio administrazio-baimen eta -emakiden inguruko espedienteak izapidetzea eta ebaztea.

2. Ondasun edo eskubidearen titularra Bizkaiko Foru Aldundia bada, arestian aipatutako eskumena ondasuna atxikita duen saileko edo erakunde titularri dagokio, edo, horrelakorik ez badago, ondasunak kudeatzeko ahalmenak dituen saileko titularriari. Ondasun edo eskubidearen titularra den erakundea foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren beste erakundeetako bat bada, eskumena erakundeon sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezartzen duten organoko titularriari dagokio edo, horrelakorik ez badago, erakundearen legezko ordezkaritari.

3. Ondasuna atxikita duen erakundea izaera juridiko pribatukoa bada, baimen edo emakida demanialak erakunde hori menpeko den edo lotuta dagoen sailak edo izaera juridiko pribatuko erakundeak egiletsi behar ditu.

4. 65. artikuluko 5. paragrafoan aipatzen diren baimen berezien inguruko eskumena Bizkaiko Foru Aldundiari dagokio, onuraduna zuzenbide pribatuko erakunde edo pertsona juridiko bat edo nazioarteko erakunde bat bada.

5. Edonola ere, baimen edo emakida demanialak egilesteko, aldatzeko edo azkentzeko ebazpenak ondare arloan eskuduna den sailari jakinarazi behar zaizkio.

67. Artikulua *Baimenen eta emakiden baldintza orokorrak eta baldintza berezien plegua.*

1. Foru Aldundiak, bereziki ukitutako sailak edo erakundeak proposatuta, baldintza bereziak onets ditzake emakiden edo baimenen kategoria jakin batzuk egilesteko, eta baldintza horiek «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» argitaratu behar dira; orobat, aplikazio orokorreko baldintza berezien eredu-tipoak ere onets ditzake Aldundiak.

2. Emakidak eta baimenak emakida eta baimena egilesteko eskuduna den organoak onetsitako baldintza berezien pleguari lotuko zaizkie, eta, hala badagokio, baldintza orokorreki eta baldintza berezien eredu-tipoei lotuko zaizkie.

Emakidak edo baimenak Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasunak ukitzen baditu, ondare arloan eskuduna den sailari jakinarazi behar zaio baldintza berezien plegua onartu izana.

Hogeita hamar egunetik gorakoak ez diren erabilera-baimenen kasuan, ez da beharrezkoa aurretiaz onestea baldintza berezien plegua, ez eta hitzaldiak, mintegiak, aurkezpenak edo unean uneko beste kasu batzuetarako ere.

68. Artikulua *Baimen- eta emakida-erabakien izaera eta edukia.*

1. Aurkakoa xedatzen ez bada, foru arau honetako 1.2. artikuluan zehazten diren erakundeek baimen eta emakida demanialen zuhurtzarako egilespena egin dezakete, baina, edonola ere, egilespena titulu honetan zehazten diren prozedurei eta edukiei jarraiki egin behar da. Helburu zehatzerako egiletsiko dira, horien xedea, iraupena eta mugak zehaztu egin behar dira; ezin dira inola ere epe mugagaberako egiletsi. Emakida eta baimen horiek beren helburu diren ondasunen gaineko ikuskaritzako eta zaintzako ahalmenak dituzte erantsita, bai eta izan litezkeen instalazioen edo eraikuntzen gainekoak ere.

2. Baimenean eta emakidan betebeharrak osagarriak ezar dakizkioke titularriari, interes publikoko arrazoia direla-eta beharrezko irizten bazaio; betebeharrak horiek izan daitezke, esaterako:

baloreen eskuraketa, sozietateen gaineko zenbait betekizun hartzea eta betetzea, edo antzeko izaera duten beste batzuk.

3. Baldintza orokorretan edo berezietan beste puntu batzuk ere ezar daitezkeen arren, baimen- edo emakida-erabakiak, beren-beregi edo plegura igorritz, ondokoak jaso behar ditu gutxienez:

- a) Ondasunaren edo eskubidearen erabilera-araubidea.
- b) Baimena edo emakida arautzen duen ekonomi araubidea.
- c) Eman beharreko bermea, beharrezkoa bada.
- d) Artapen- eta mantentze-gastuen, zergen, tasen eta gainerako tributuen bereganatzea, bai eta ondasun horren izaeraren arabera erabiltzeko eta jasotzen den egoeran itzultzeko konpromisoa ere.
- e) Baimenaren edo emakidaren onuradunaren konpromisoa bere kontura lortzeko bai ondasuna erabiltzeko bai ondasun horren gainean egin beharreko jarduera egiteko beharrezkoak diren lizentzia eta baimen guztiak.
- f) Okupazioaren ondoriozko erantzukizunaren bereganatzea, eta, beharrezkoa bada, dagokion aseguru-poliza formalizatzeko nahitaezotasuna adieraziko da.
- g) Lagatzaileak beretzat gordetzea baimenaren helburu den ondasuna ikuskatzeko ahalmena, ondasuna baimenean ezartzen denaren arabera erabiltzen dela bermatze aldera.
- h) Hala denean, luzapenaren eta subrogazioaren epea eta araubidea; dena den horrek aurretiazko baimena behar du.
- i) Azkentzeko arrazoiak.

Artikulu honetan xedatzen dena 65. artikuluko 5. paragrafoan zehazten diren erabilerarako baimen bereziei eta 67. artikuluko 2. paragrafoko azken leerroaldean zehazten direnei aplikatuko zaie, baimen horien ezaugarri, helburu eta xedearen arabera egoki den heinean.

69. Artikulua *Baimenen eta emakiden ekonomi araubidea eta bermeak.*

1. Emakidak dohainekoak izan daitezke, kontraprestazioarekin edo baldintzarekin egiletsi daitezke eta jabari publikoko ondasunak erabiltzeagatiko tasari lotuta egon daitezke.

Emakidak ez dira tasari lotuta egongo erabilerak ez badakarte ekonomi erabilgarritasunik emakidadunarentzat, edo erabilgarritasun hori izan arren ere, erabilerak onuradunari sortzen dizkion baldintzek edo kontraprestazioek deuseztatu egiten badute edo garrantzirik gabe uzten badute erabilgarritasun hori. Egoera hori jaso egin behar da emakidaren baldintzen pleguan edo klausuletan.

Baimenei ere ekonomi araubide bera aplikatuko zaie.

2. Baimenen edo emakiden titularrari bermea eskatu ahal izango zaio, baimen edo emakida horiei aplikagarria zaien ekonomi araubidea edozein dela ere. Bermea egokien irizten zaion erakoa izango da, eta ondokoak estali behar ditu: ondasunaren erabilera eta ordezpena edo konponketa, edo kalte-ordaina, baldin eta alteraziorik badago. Sortzen diren gastuak kobratzeko, premiamendu-bidea erabili ahal izango da, gastuok emandako bermearen zenbatekoa gainditzen badute.

70. Artikulua *Egilespena lehia-araubidean egiteko prozedura.*

1. Baimenak eta emakidak lehia-araubidean egilesteko prozedura ofizioz, egilesearen ekimenez edo interesdunak eskatuta, has daiteke.

2. Lehia-araubideko prozedura administrazio egilesearen ekimenez hasteko, deialdia Bizkaiko Aldizkari Ofizialean argitaratu behar da. Pertsona interesdunek hogeita hamar eguneko epea izango dute eskabideak aurkezteko.

3. Prozedura ofizioz, eta pertsona interesdunak eskatuta, hasteko, eskaria egiten duenak txosten bat aurkeztu behar du, eta bertan, proposatzen duen okupazioaren komenigarritasuna, egokitasuna eta gainerako inguruabar guztiak azaldu behar ditu. Organo eskudunak eskaria aztertu eta izapidetzeko onetsiko du; edo ezetsi egingo du, aldiz, eskaria «Bizkaiko Foru Aldundiaren» titulartasuneko ondasunen gainekoa bada. Aldundiak nahieran onetsi dezake eskaria izapidetzea, edo ezetsi ere egin dezake.

Izapidetzeko onetsi bada, prozedura hastea erabakiko da eta, iragarki publikoaren bidez, gonbidatu egin daitezke interesa izan dezaketen beste interesdunak. Gonbidatzeko egintza hori ez badago, publicizitatea emango zaie aurkeztu diren eskariei, eta, horretarako, «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» argitaratuko dira. Kasu batean zein bestean, hogeita hamar eguneko epea zabalduko da, eta, horren barruan, ondasun bera helburu berarekin edo beste batekin okupatzeko beste eskaera batzuk aurkeztu ahal izango dira, baldintzen pleguan zehazten denaren arabera.

4. Emakida edo baimena egilestea ala ez erabakitzeko, eskatzen den erabilerak edo aprobetxamenduak interes eta erabilerak publiko handiena izan dezala hartuko da kontuan, eta hori baloratzeko, baldintzen pleguan ezartzen diren irizpideak jarraituko dira.

71. Artikulua *Administrazioaren isiltasuna.*

Baimenak eta emakidak emateko prozedura ebazteko, gehienez, sei hilabeteko epea egongo da, eta eskaria ezetsitatzeko jo daiteke epe horren barruan ebazpenik jakinarazten ez bada.

72. Artikulua *Baimen eta emakida demanialak azkentzeko arrazoiak.*

1. Arrazoi hauek egon daitezke baimen eta emakida demanialak azkentzeko:
  - a) Erabiltzailearen edo emakidadun individualaren heriotza edo ondoren gertatutako ezintasuna edo nortasun juridikoaren azkentzea. Heriotzak edo ondoren gertatutako ezintasunak ez du azkentzea ekarriko organo egilesleak erabakitzen badu baimenak edo emakidak jaraunleen edo ondorengoen alde jarrai dezala, haiek hala eskatuta. Baimenak edo emakidak ez jarraitzea erabakiz gero, ez da sortuko geratzen den denboragatik kalte-ordainik jasotzeko eskubiderik.
  - b) Bat egite, irenspen eta zatiketen ondorioz gertatzen diren erabiltzailearen edo emakidadunaren nortasun juridikoaren eskualdaketetan edo aldaketetan aurretiazko baimenik ez egotea.
  - c) Epea amaitzearen ondoriozko iraungitasuna.
  - d) Emakida kalte-ordaina ordaindu ondoren erreskatatzea, edo baimenaren aldebakarreko ezetzapena.
  - e) Emakida edo baimena alde bien adostasunez suntsitzea.
  - f) Emakida edo baimeneko kanona ez ordaintzearen ondoriozko suntsitzea, edo emakidaren edo baimenaren titularraren betebeharraren ez-betetze larriren bat izatearen ondoriozko suntsitzea; emakida edo baimena egiletsi zuen organoak adierazi behar du ez-betetzea egon dela.
  - g) Ondasuna desagertzea edo aprobetxamendua agortzea.
  - h) Ondasunaren jaregitea; kasu horretan, emakida edo baimena likidatu egingo da foru arau honetako 73. artikuluan xedatzen denarekin bat.
  - i) Emakida edo baimena arautzen duten baldintza orokorretan edo berezietan ezar daitekeen beste edozein arrazoi.
2. Emakidako klausulak eta baldintzak artikuluko honen 1. paragrafoko f) idatz-zatian xedatzen den gisan bete ez direla-eta emakida azkentzeko jarraitu behar zaion espedientea ireki izana hartzekodun hipotekarioei jakinarazi behar zaie, beren eskubideak defendatzeko agertu ahal izan daitezkeen, edo, hala erabakiz gero, hirugarren bat proposa dezaten emakidako baldintzak betetzen ez dituen emakidaduna ordezkatzeko.

73. Artikulua *Azkontzearen ondoreak.*

1. Emakida edo baimena suntsitzen denean, okupatutako ondasun demanialaren gainean dauden obrak, eraikuntzak eta instalazioak kendu edo eraitsi egin behar ditu baimenaren edo emakidaren titularrak, edo, betearazte subsidiario bidez, horiek guztiak erakunde egilesleak egingo ditu, titularraren kontura, salbu eta obra, eraikuntza edo instalazio hori mantentzea ezarri bazen tituluan, edo titulua egilestea eskuduna den organoak hala erabakitzen badu.
2. Titulua azkendu eta gero mantentzen diren obra, eraikuntza eta instalazioak dohain eta kargarik gabe eskuratuko ditu ondasunaren titularrak den erakundeak.
3. Emakidaren kasuan, erreskate aurreratua egiten bada aurreko artikuluko 1. paragrafoko d) idatz-zatiaren arabera, titularrak kalte-ordaina jasoko du emakida lehenago azkentzeak eragin dion kalte material zuzena ordaintzeko, eta erreskatea gertatzen den egunean bermea jabetza-erregistroan inskribatuta daukaten hartzekodun hipotekarioen eskubideak kontuan hartuko dira kalte-ordainaren zenbatekoa eta hartzaileak zehazte aldera.
4. Baimenak eta emakidak azkentzen diren kasu guztietan, organo egilesleak espedientea hasiko du. Espediente horretan adieraziko du onuradunak zein mailatan bete dituen bere betebeharrak, zein den xedemanda zeuden ondasun demanialen egoera eta erabileran duten balioa, eta adieraziko du, halaber, egokia den espedientea irekitzea foru arau honetako IX. tituluan xedatzen denaren arabera dagozkion erantzukizunak exijitzeko. Baimenen eta emakiden azkentzea zein paragrafo honetan aipatzen den espedientearen ebazpena ondare arloan eskuduna den sailari jakinarazi behar zaizkio, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian jasota gera daitezkeen.

74. Artikulua *Emakidaren edo baimenaren xede den ondasunaren jaregitea.*

1. Emakidaren edo baimenaren xede den ondasun demaniala jaregiten bada, emakidak eta baimenak ondoko arauen arabera azkenduko dira:

a) Gozamenerako epea bukatuta duten emakiden edo baimenen kasuan horien iraungitasuna adieraziko da, bai eta erakunde egilesleak erreskate askerako ahalmena eperik zehaztu gabe gordeta duen emakiden edo baimenen kasuan ere.

b) Gainerako baimenen eta emakiden kasuan, berriz, bakoitzaren erabakietan zehazten diren epeak mugaeguneratzen diren heinean adieraziko da horien iraungitasuna.

2. Azkentzen ez diren bitartean, eduki berarekin mantenduko dira baimen eta emakida horien ondoriozko harreman juridikoak. Dena dela, harreman juridiko horiek handik aurrera zuzenbide pribatuak arautuko ditu, eta jurisdikzio-ordena zibila arduratuko da harremanok direla-eta sortzen diren auziez.

3. Aurreko hori guztia horrela izanik ere, erakunde egilesleak geratzen diren eskubideak desjabetzea erabaki dezake edo, hala denean, hori egitea eska diezaioke Bizkaiko Foru Aldundiari, baldin eta irizten badio eskubide horiei beren indarraldia amaitzean eustea kaltegarria izan litekeela ondasunei ondoren emango zaien erabilerarako, edo irizten badio ondasunok besterentzen direnerako nabarmen galduko dutela.

III. KAPITULUA BAIMEN DEMANIALEN INGURUKO XEDAPEN ESPEZIFIKOAK

75. Artikulua *Baimenak egilesteko prozedura.*

Baimenak zuzenean egiletsiko zaizkie eskatzen diren baldintzak betetzen dituzten eskatzaileei. Ez da horrela egingo, baina, edozein inguruabar dela-eta eskatzaileen kopurua mugatuta badago; kasu horretan, eskatzaileon arteko lehia egingo da, eta eskatzaileen baldintza berezirik baloratu behar ez balitz, berriz, zozketa egin liteke, ez bada beste zerbait ezarri dela baimenak arautzen dituzten baldintzetan.

76. Artikulua *Epea eta egilesteko eta ezeztatzeko beste baldintza espezifikoko batzuk.*

1. Baimenak ez dira eskualdagarriak izango, baldin eta horiek egilesteko aintzat hartu behar bada baimendunaren egoera pertsonala edo baimendunen kopurua mugatuta badago, baimenak arautzen dituzten baldintzek baimenen eskualdaketa onartzen dutenean izan ezik.

2. Baimenen indarraldia ezin da bost urtetik gorakoa izan, baina baimenok luzatzea ere aurreikus daiteke, betiere hasierako baimena gainditzen ez duten epeetan; dena den, baimenaren iraupen osoa, luzapenak barne, ezin da hogeita hamar urtetik gorakoa izan.

3. Administrazioak, aldebakarrez, edozein unetan ezezta ditzake baimenak, interes publikoko arrazoiak direla eta, eta horrek ez du kalte-ordainik jasotzeko eskubiderik sortuko. Ondoko kasuetan ezezta daitezke baimenak: bateraezinak direnean ondoren onetsi diren baldintza orokorrekin, jabari publikoan kalteak eragiten dituztenean, baimenaren xede diren ondasunak interes publiko handiagoko jardueretarako erabil daitezzen eragozten dutenean, edo baimenak kalte egiten diotenean ondasuna xedemanda dagoen erabilera orokorrari edo helburuari.

Baimen-erabakian aldebakarreko ezeztapenaren onarpena ere jasoko da; ezeztapenak ez du kalte-ordainik jasotzeko eskubiderik emango, eta interes publikoko arrazoiak direla-eta egin daiteke paragrafo honetan xedatzen diren kasuetan.

IV. KAPITULUA EMAKIDA DEMANIALEN INGURUKO XEDAPEN ESPEZIFIKOAK

77. Artikulua *Emakidak emateko prozedura.*

Jabari publikoko ondasunen gaineko emakidak lehia-araubidean egiletsiko dira. Dena den, zuzeneko egilespena ere erabaki daiteke, hain zuzen ere, ondoko kasuetan: foru arau honetako 96. artikuluko 3. paragrafoan kostu bidezko xedapen- eta ustiapen-egintzen zuzeneko esleipenerako aurreikusten diren kasuetan; behar bezala justifikatutako inguruabar bereziak gertatzen direnean; edo arau honetan edo kasu bakoitzari aplikagarriak zaizkion beste arau batzuetan zehazten diren beste kasu batzuetan.

78. Artikulua *Epeak eta egilesteko beste baldintza espezifikoko batzuk.*

1. Emakidak epe jakinerako egiletsiko dira. Horien gehienezko epea, luzapenak barne, ezin da hirurogeita hamabost urtetik gorakoa izan, aplikagarriak diren arau berezietan beste epe laburrago bat ezartzen denean izan ezik.

2. Emakidak egilesteak emakida horiek mugaeguna baino lehen erreskatatzeko ahalmena darama inplizitu, kalte-ordain bidez eta gerora agertutako interes publikoko inguruabarrek horrela justifikatuz gero; orobat, berme nahikoak exijituko dira emakidadunak ondasunak edo instalazioak egoki erabiltzen dituela bermatzeko.

3. Inola ere ezin izango dira ondasun eta eskubide demanialen gaineko emakiden titular izan herri-administrazioen kontratuen legedian kontratatzeko ezartzen diren debekuetako baten pean dauden pertsonak. Emakida egiletsi eta gero titularra debeku horietako baten pean egongo balitz, emakida azkendu egingo litzateke.

79. Artikulua *Jabari publikoan dauden obren gaineko eskubide errealak.*

1. Emakidadunek emakidaren tituluak baimendutako jarduera burutzeko egin dituzten obren eta eraiki dituzten eraikuntza eta instalazio finkoen gainean dituzten eskubide errealak ondoko arauak jarraitu behar dituzte:

a) Tituluak jabearen eskubide eta betebeharrak ematen dizkio titularrari, emakidaren baliozkotasun epean zehar eta foru arau honetako atal honetan ezartzen diren mugen barruan.

b) Obra, eraikuntza eta instalazio finkoen gaineko eskubideak soilik laga edo transmititu daitezke inter vivos negozio juridikoen bitartez, edo heriotza dela eta, edo sozietateen bat egite, irenspen eta zatiketen bitartez; lagapena edo transmisioa emakidaren iraupen-eperako soilik egin daiteke, eta emakida egilesteako agintari eskudunaren aurretiazko adostasuna duten pertsoneri baino ez.

c) Obra, eraikuntza eta instalazioen gaineko eskubideak soilik hipotekatu ahal izango dira emakidaren titularrak okupatzen duen sail demanialaren gainean dauden obra, eraikuntza edo instalazio finkoak egin, aldatu edo zabaltzea finantzatzearren hitzartu dituzten maileguen berme izateko. Edonola ere, hipoteka eratu ahal izateko, emakida egilesteako eskuduna den agintariaren aurretiazko baimena behar da. Hipoteka eratzeako eskrituran ez bada baimen hori jasotzen, jabetza-erregistroak uko egingo dio inskripzioa egiteari. Ondasunen eta eskubideen gainean eratzten diren hipotekak emakidaren epea azkentzearekin batera azkenduko dira.

2. Aurreko paragrafoko c) idatz-zatian aipatzen diren berme hipotekariodun kredituen kobrantza-eskubideak guztiz edo zati batean laga daitezke; horretarako, partaidetza hipotekarioak jaulki behar dira titulazio hipotekarioko funtsetara. Funtz horiek Inbertsio Kolektiboko Erakundeen uztailaren 7ko 19/1992 Legeak eta lege hori garatzen duten xedapenen arautuko dituzte.

Emakidaren ekonomi ustiapenaren ondoriozko emakidadunaren kobrantza-eskubideen partaidetzak ordezkatzten dituzten baloreak aktiboen titulizatorako funtsetan erants daitezke. Horretarako, Foru Aldundiaren aurretiazko baimena behar da, ondare arloan eskuduna den sailaren eta gai hori dela-eta eskuduna den sailaren baterako proposamenez, eta Balore Merkatuko Komisio Nazionalaren aurretiazko txostena ere behar da. Kobrantza-eskubideen partaidetzak ordezkatzten dituzten baloreak aktiboen titulizatorako funtsetan eransteko, emakida egilesteako tituluan ezarritako baldintzei eta aktiboen titulizatorako funtsei aplikagarria zaien legedian xedatutakoari jarraituko zaio.

80. Artikulua *Formalizazioa.*

1. Esleitzeko prozedura edozein dela ere, behin emakida egiletsita, emakida hori administrazio-agirian formalizatu behar da. Agiri hori titulu nahikoa izango da emakida jabetza-erregistroan inskribatzeko.

2. Ondasunaren edo eskubidearen titulartasuna Bizkaiko Foru Aldundiari dagokionean, ondare arloan eskuduna den sailari dagokio emakida administrazio-agirian formalizatzea.

3. Arlokako araudiak, beharrezkoa bada, exiji dezakeen jakinarazpena gorabehera, egiletsitako emakidak Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusiari jakinarazi behar zaizkio.

81. Artikulua *Emakidadunaren eskubideak eta betebeharrak.*

1. Emakidadunaren eskubide dira emakidaren erabilera eta gozamina, emakidaren klausulen eta titulu honetan ezartzen denaren arabera.

2. Emakidaren behin betiko esleipena emakidadunari jakinaraziko zaio, eta hark, jakinarazpenaren osteko hamabost eguneko epean, behin betiko bermea eratu behar du. Haren zenbatekoa emakidaren xede den ondasun demanialaren balioaren ehuneko hiru izango da edo, hala denean, burutu behar diren obren aurrekontuaren ehuneko hiru.

Obrei dagokien fidantza, obrak itzulgarriak badira, bueltatu egingo zaio emakidadunari, obrak amaituta dituela egiaztatzen duenean.

3. Behin emakida esleituta, emakidadunak nahitaez erabili behar du. Emakidak eskualdagarriak dira, salbu eta emakidadunaren ezaugarri pertsonalen arabera egiletsi diren kasuetan eta araudi espezifikoak horrela ezartzen duen kasuetan; nolahi ere, emakidak eskualdatzeko, emakida ematen duen organoaren aurretiazko baimena behar da.

4. Emakidadunak ondasun batzuen gainean indarrean dauden eskubideak baditu ondasun horiek demanialak zirenean egiletsitako emakiden ondorioz, eta ondasun horiek jaregin eta kostu bidez eskualdatzen badira, eskubide horien titularrak lehentasunezko eskuratze-eskubidea izango du.

Eskubide hori erabiltzeko hogeit hamar egun naturaleko epea izango du eskubidearen titularrak, finka besterentzeko erabakia, prezioa eta eskualdaketaren beste oinarritzko baldintzak modu frogagarrian jakinarazten zaizkion egunaren biharamunetik zenbatzen hasita. Jakinarazpenik ezean edo besterentzea jakinarazi diren baldintzetan baino beste batzuetan egiten bada, salmenta jabetza-erregistroan inskribatu eta hurrengo egunetik hasita hogeita hamar egun naturaleko epean erabili ahal izango da eskubide hori.

Ez da lehentasunezko eskuratze-eskubiderik sortuko ondasuna dohain laga edo titulartasuna transferitzen zaienean, edozein negozio juridikoren bidez, herri-administrazioei, herri-erakundeek, erakunde instrumentalei edo nazioarteko erakundeek.

82. Artikulua *Administrazio egileslearen betebeharrak.*

Hona hemen administrazio egileslearen betebeharrak:

- a) Emakidaren klausulak errespetatzea.
- b) Emakidako ondasunak eskueran jartzea emakidadunari, eta, horretarako, dituen pribilegioak erabiliko ditu; orobat, ondasun horien gozamina ere bermatu behar du.
- c) Kalte-ordaina ordaintzea, hala badagokio, emakidadunari, erreskatea badago.
- d) Araudian eta baldintzen plegetan ezar daitezkeen gainerako betebeharrak.

V. KAPITULUA ERRESERBA DEMANIALAK

83. Artikulua *Erreserba demanialak.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiak beretzat erreserba dezake erabilera orokorrera zuzendurik dauden bere titulartasuneko ondasunen erabilera eskusiboa, Aldundiaren eskumeneko xedeak betetzeko, eta hori egitea justifikatzen duten herri onurako edo interes orokorreko arrazoiak badaude.

2. Erreserbaren iraupena erreserba hori erabakitzerakoan adostu ziren xedeak betetzeko beharrezkoa den denborara mugatuko da.

3. Erreserbaren adierazpena Foru Aldundiaren erabakiz egingo da, ondasuna atxikita duen sailak edo erakundeak proposatuta, eta «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» argitaratu eta jabetza-erregistroan inskribatu behar da.

4. Erreserba nagusitu egingo zaie ondasunek izan ditzaketan beste erabilera guztiei; erreserbak inplizitu darama erreserba horrekin bateraezinak diren eta lehendik dauden eskubideen herri onurako deklarazioa eta eskubideok, desjabetzearen ondorioetarako, okupatzeko beharrezkoak.

VI. TITULUA ONDAREZKO ONDASUNEN BESTERENTZEA, ERABILERAREN LAGAPENA ETA XEDATU ETA USTIATZEKO BESTE ERA BATZUK

I. KAPITULUA XEDAPEN OROKORRAK

84. Artikulua *Modalitateak.*

1. Ondokoak daude titulu honetan xedatutakoaren menpe: ondasunaren jabetzaren edo eskubidearen titulartasunaren eskualdaketak, erabilerearen lagapenak, ustiapenak, erabiltzeko baimenak, kargen edo jabetza-eskubide mugatzaileen eraketak eta, oro har, antolamendu juridikoak ahalbidetzen duen edozein xedapen-egintza.

2. Kontrako araudian berariaz ezarri ezik, erakunde titularraren eskumen eta eginkizunak egiteko beharrezkoak ez diren jabari pribatuko edo ondarezko ondasun eta eskubideak baino ezin daitezke besterendu, erabiltzeko laga edo beste xedapen- edo ustiapen-egintza juridiko pribatuetarako erabili.

Edonola ere, ondasun eta eskubideak besterentzean, erabaki ahal izango da erabilera aldi baterako erreserbatzea, interes publikoarengatik. Aldi baterako erabilera instrumentatzeko modu

bi egongo dira: batetik, errentamendu-kontratuak, eta, bestetik, besterendutako ondasunak erabiltzeko gaitzen duten bestelako tresnak. Bai kontratuak bai tresnak besterentze-negoioarekiko aldiberekoak izan eta negozio horren eskumen- eta prozedura-arau berberen menpe egon behar dira.

85. Artikulua *Itun-askatasuna eta prestazio osagarriak.*

1. Ondarezko ondasun eta eskubideen gaineko kontratuak, hitzarmenak, eta xedapen- edo ustiapen-egintzak dituzten gainerako negozio juridikoak itun-askatasunaren printzipioaren menpe daude, eta foru arau honetako 1.2. artikuluan aurreikusitako erakundeek egoki irizitako klausula eta baldintzak itundu ahal izango dituzte, baldin eta interes publikoaren, ordenamendu juridikoaren edo administrazio onaren printzipioen kontrakoak ez badira.

2. Zehazki, ondarezko ondasun edo eskubideak ustiatu, besterendu, laga edo trukatzeko negozio juridikoetan, alderdiek ondasunen gainean edo ondasunen xedearen eskubideen gainean edo erakunde kontratugilearen titulartasuneko beste eskubide batzuen gainean prestazio osagarriak egin ahal izango dituzte, betiere betebeharrak horien betetzea nahiko bermaturik dagoenean. Negozio konplexu hauek espediente bakarrean izapidetuko dira, ondarezko negozio juridikoari dagozkion arauen arabera.

Prestazio osagarri horien xedea herri-administrazioen kontratuen legediaren menpeko kontratu bat denean, legedia horretan ezarritako gaitasun, publikotasun eta lehiari buruzko baldintzak bete behar dira prestazio horiek gauzatzeko.

86. Artikulua *Aurretiatzko betebeharrak.*

1. Besterentzeko, erabilera lagatzeko eta kargak ezartzeko egintza oro zein xedatu edo ustiatzeko beste edozein egintza egin aurretik, espedientea izapidetu behar da; ondokoak jaso behar dira espedientearen:

a) Memoria bat, non egintzaren premia edo komenigarritasuna eta proposatzen den esleipen-prozedura justifikatzen diren.

b) Proiektaturiko prozedurari eta baldintzei buruzko txosten juridiko bat.

2. Besterendu, erabiltzeko laga, eskubide errealak eratu eta kargak ezartzeko egintzak zein xedatu edo ustiatzeko gainerako egintzak egin aurretik beharrezkoa da ondasunaren zedarritze fisiko eta juridikoa, eta, beharrezkoa balitz, ondasunaren mugaketa egingo litzateke eta, hala balegokio, mugaketa jabetza-erregistroan inskribatuko litzateke, inskribatu barik balego.

Besterentzen dituen pertsonaren titulartasuneko ondasunetatik bereizten diren ondasunak badira, edo inskripzio- edo mugaketa-izapidetan badaude, edo kargarik badute, ez da eskatuko paragrafo honetan ezarritakoa, baldin eta eskuratzailari egoera horiek jakinarazten bazaizkio eta eskuratzailak onartzen baditu.

3. Kasu hauetan ezin izango dira ondasun eta eskubideak besterendu:

a) Aurreko paragrafoan ezarritako betebeharrak betetzen ez badituzte, paragrafoaren bigarren lerroaldean ezarritako salbuespenetan izan ezik.

b) Auzipean badaude, foru arau honetako 93. artikuluan ezarritako baldintzak betetzen dituztenak izan ezik. Besterentzeko eskumena duen organoak dagokion ekintzaren erabileraren - dagokion jurisdikzioaren aurrean- eta haren edukia berri formalki duenetik joko da auzigaitzat ondasuna edo eskubidea.

c) Beren titulazioak identifikaziorako behar beste datu ematen ez baditu.

d) Helburu edo eginkizun publikoa betetzeko beharrezkoak badira edo interes publikoetarako ustiitzea komeni bada.

4. Artikulu honetan xedatutakoa ez zaie aplikatuko xedapen arau-emaile bidez ezarritako xedapen-egintzei.

87. Artikulua *Ondasun higigarri galkorrak edo zerbitzurako gai ez direnak.*

1. Foru arau honetako VI. tituluko II. kapituluaren ezarritakoaren arabera saldu ahal izango dira ondasun higigarri galkorrak edo zerbitzurako gai ez direnak, edo, hala denean, beste eskuraketa baten prezioaren zati balira bezala eman ahal izango dira.

2. Ondasunok saltzea ezinezkoa izan denean edo salmenta bidezkoa ez dela arrazoitzen denean, doan besterendu ahal izango dira, foru arau honetako VI. tituluko III. kapituluaren ezarritakoaren arabera.

3. Aurreko paragrafoetan ezarritakoa aplikatzeko ez denean, doan besterentzeko eskumena duen organoak kudeaketa egokia emango die hondakin izaera duten ondasun higigarri galkorrei edo zerbitzurako gai ez direnei, baimendutako kudeatzaile bati emanaz. Birziklatzea edo beste

balioespen mota batzuk lehenetsiko dira eta, halakorik posible ez denean, ondasunak ezabatuko dira; hala ere, pertsonen osasuna eta ingurumenaren babesa beti zaindu behar dira.

4. Ondasunak besterendu, birziklatu edo ezabatu aurretik, beharrezkoa izango da eskumena duen organoak zerbitzurako gai ez direla adieraztea. Ondokoak izango dira adierazpen horren oinarriak: ondasunak zaharkituta egotea, narriatuta egotea edo ezinezko edo ekonomiaren aurkako ustiapena edukitzea.

Artikulu honen ondorioetarako, ondasunak zaharkituztat edo hondatuztat joko dira baldin eta besterentzeko tasatzen direnean eskuratu zirenean zuten balioaren ehuneko 25 baino gutxiago balio badute.

88. Artikulua *Administrazioaren isiltasuna.*

Titulu honetan ezarritako egintzak gauzatzeko izapidetu diren prozedurak, interesatuaren eskariz hasi badira eta sei hilabeteko epean berariaz ebatzi eta jakinarazi ez badira, ebatzitzat joko dira; izan ere, eskaria ezetsi egin dela ulertuko da.

II. KAPITULUA **ONDAREZKO ONDASUNEN KOSTU BIDEZKO XEDAPEN-EGINTZAK ETA USTIAPEN-EGINTZAK.**

1. ATALA **XEDAPEN OROKORRAK**

89. Artikulua *Kostu bidezko xedapen-egintzen eta ustiapen-egintzen modalitateak eta araubide juridikoa.*

1. Edozein negozio juridiko, tipiko edo atipiko, dela bide egin ahal izango dira besterentzeak eta kontu bidezko beste xedapen-egintzak edo ustiapen-egintzak.

2. Besterentzekoak ez badira, ustiapen errentagarria izan dezaketen jabari pribatuko ondasun eta eskubideak zuzenean ustiatu ahal izango dituzte erakunde publiko edo pribatu batek edo norbanakoeak, dagozkion ustiapen-oinarrien eta kontratuaren arabera. Kontratuak edozein negozio juridiko, tipiko edo atipiko, jaso dezake eta ezin izango du hogeituro urteko iraupena baino luzeagoa izan, luzapenak barne, behar bezala justifikatutako arrazoiak daudenean izan ezik.

3. Ondasunak eta eskubideak beste pertsona baten batzuen ondasun-eskubideen ordez trukatu ahal izango dira, baldin eta, tasazioa eginda, trukatu nahi diren ondasun edo eskubideen artean, balio handiena dutenek ez badute txikiena dutenek baino ehuneko berrogeita hamar gehiago balio. Trukatu nahi diren ondasun eta eskubideen arteko aldea ehuneko hamarrekota baino handiagoa bada, diruz edo beste ondasun edo eskubide batzuk emanaz ordaindu behar da. Etorkizunean egingo den obra bat izan daiteke trukaketaren helburua.

4. Foru arau honetako 1.2. artikuluan adierazitako erakundeen artean ondasun eta eskubideen titularrak denak erabakiko du herri-erakunde, merkataritza-sozietate eta izaera pribatuko gainerako erakundeentzako ondasun edo eskubideen ekarpena. Erakunde titularrak Bizkaiko Foru Aldundia denean, Aldundiko kide anitzeko organoak erabakiko du ekarpena, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta, eta tasazioa eginda; hala ere, foru arau honetako VII. tituluaren zein gainerako xedapenetan eta merkataritza-legediari buruzkoetan ezarritakoa bete behar da. Erakunde titularrak beste bat denean, erakundearen sortze-, jardueraren eta antolamendu-arauek ezarri duten organoko titularrak erabakiko du ekarpena eta, halakorik ezean, legezko ordezkariak duen pertsonak.

90. Artikulua *Ondarearen etekina.*

Foru Ogasunean sartuko da Bizkaiko Foru Aldundiaren ondarezko ondasun eta eskubideen besterentze edo ustiapenaren emaitza, eta kreditua sortu ahal izango du, Foru Ogasunaren araudian ezarritakoaren arabera.

91. Artikulua *Prezioaren ordainketa.*

1. Xedapen-egintza edo ustiapen-egintza erabakitzeko eskumena duen organoak onartu ahal izango du prezioa gerora ordaintzea, baina inoiz ez hamar urte baino geroago, betiere berariazko baldintza suntsiarazle, hipoteka, bankuko abal edo kausio-asegururik bidez edo merkaturaren ohikoa izan eta nahikoa den beste berme mota baten bidez nahikotasunez ziurtatzen denean geroratutako kopuruak ordainduko direla. Gerorapenaren interesa ezin izango da diruaren legezko interesa baino txikiagoa izan.

2. Prezioaren zati bat gauzaz ordaindu ahal izango da. Lizitazioa eginda esleitutako prozeduretan, prezioaren zati bat gauzaz ordaindu ahal izateko beharrezkoa da oinarrien pleguan prozedura aurreikusita egotea eta zein ondasun mota onar daitezkeen ezarrita egotea. Foru arau honetako 1.2. artikuluan ezarritako erakundeetako batek ordainketaren zatia den ondasunari ematen dion balioespen ekonomikoa lizitatzaileak bere eskaintzan aurreikusitako balioespena baino txikiagoa bada, lizitatzaileak aldea diruz konpentsatu ahal izango du edo bere eskaintzari muzin egin ahal izango dio.

92. Artikulua *Konpentsazio-batzordeetarako ekarpena.*

1. Indarreko hirigintzako legediak arautuko du Bizkaiko Foru Aldundia, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondare diren higiezinak edo higiezinaren gaineko eskubideak ekarrita, konpentsazio-batzordeetara sartzea, atxikipen adierazia egin ondoren. Ondare arloan eskuduna den sailari egokitu zaitzeko eta parte hartzeko beharrezkoak diren egintzak egitea.

2. Konpentsazio-batzorde batean jasotako ondasun ukitu edo atxikiak ez badatoz bat ukipen edo atxikipenaren zio ziren helburuekin, eskumena duen sailak proposatu behar du ukipena eta atxikipena kentzea, baldin eta helburuak lortzeko ezinbestekoak ez badira.

93. Artikulua *Auzipeko ondasun edo eskubideak.*

1. Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarekoak diren auzipeko ondasun eta eskubideak besterendu eta kostu bidez xeda daitezke, baldin eta ondoko baldintzak betetzen badituzte:

a) Oinarrien pleguan berariaz eta zehatz-mehatz aipatuko dira ondasun edo eskubidea ukitzen duen auziaren helburua, alderdiak eta erreferentzia, eta aurreikusi behar da esleipendun suertatzen denak auzitik etor daitezkeen arrisku zein ondorioak erabat onartzen dituela.

b) Legeak aurreikusten dituen esleipen zuzeneko kasuetan, espedientean agiri bidez jaso behar da eskuratzailerak baduela auziaren helburuaren eta garrantziaren berri eta auzitik etor daitezkeen arrisku eta ondorioak onartzen dituela.

Xedapen-egintza formalizatzeko agirian ezinbestez jasoko da eskuratzailerak edo onuradunak auzitik etor daitezkeen arrisku eta ondorioak onartzen dituela.

2. Auzia behin esleipen-prozedura hasita sortzen bada eta prozedura goiko paragrafoan ezarritakoa bete ezin den fase batean badago, jarduerak atzera eramango dira, paragrafo horretan ezarritakoa betetzeko bidea ematen duen fasera heldu arte.

2. ATALA **KOSTU BIDEZKO XEDAPEN-EGINTZETARAKO ESKUMENA**

94. Artikulua *Kostu bidezko xedapen-egintzak eta ustiapen-egintzak erabakitzeke eskumena duen organoa.*

1. Erakunde titularra Bizkaiko Foru Aldundia bada eta ondasun higiezinak, eskubide errealak edo jabetza ukiezinak badira, kostu bidezko xedapen-egintzak eta ustiapen-egintzak erabakitzeke eskumena Foru Aldundiko kide anitzeko organoari dagokio, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta.

2. Ondasun higigarriak badira, eskuratzeko eskumena duen sailari edo erakundeari dagokio kostu bidezko xedapen-egintza erabakitzea, ondasun higigarriek interes historikoa, artistikoa edo kulturala ez badute; kasu horretan artikuluko honetako 1. paragrafoan xedatutakoa ezarriko da.

Behin kostu bidezko xedapen-egintza edo ustiapen-egintza eginda, horren berri eman behar zaio ondare arloan eskuduna den sailari, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian sartzeko.

3. Erakunde titularra foru arau honetako 1.2. artikuluan aurreikusitakoetako bat, Bizkaiko Foru Aldundiaz beste bat, bada, erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezarri duten organoak erabakiko du kostu bidezko xedapen-egintza edo ustiapen-egintza eta, halakorik ezean, legezko ordezkariak duenak.

95. Artikulua *Kostu bidezko xedapen-egintza jakin batzuetarako aurretiazko baimena.*

Sei milioi eurotik gorako ondasun higiezinaren kasuan, kostu bidezko xedapen-egintzari buruzko erabakia egiteko beharrezkoa izango da Batzar Nagusiak aurretik baimena ematea.

3. ATALA

KOSTU BIDEZKO XEDAPEN-EGINTZAK ETA USTIAPEN-EGINTZAK EGITEKO PROZEDURA

96. Artikulua *Kostu bidezko xedapen-egintzak eta ustiapen-egintzak esleitzeko prozedura eta erak.*

1. Herri-administrazioen kontratuen legedian esleipenak egiteko ezarritako prozedura eta moten bidez egin daiteke ondasunak besterendu, laga, edo kostu bidez xedatu edo ustiatzeko esleipena.

2. Zuzeneko esleipenaren kasuan, administrazioak era justifikatuan aukeratutako interesduna izango da esleipenduna.

3. Behin esleipen-prozedura iragarri ondoren, organo esleitzailleak bertan behera utz dezake, interes publikorako bidezkoa ez dela arrazoiz justifikatuta, eta espedientearen instrukzioak, enkantea egin izanak edo proposamenen balorazioak ez diete inolako eskubiderik emango espedientearen parte hartu dutenei.

4. Onar daitekeen proposamenik aurkezten ez bada, esleipena hustzat joko da, eta, esleipendunaren ez-betetzeagatik xedapen-egintza formalizatu ezin bada, huts egindakotzat joko da. Huts egindakotzat jotzen bada, hasieran aukeratutako esleipendunaren ondorengo lizitatzaileari edo lizitatzailaeei egin ahal izango zaie esleipena, eskaintzen hurrenkeraren arabera, esleipendun berrien adostasuna dagoela; bestela, beste esleipen-prozedura bat has daiteke, interes publikorako hobe dela arrazoiz justifikatuta.

97. Artikulua *Kostu bidezko xedapen-egintzak eta ustiapen-egintzak esleitzeko era eta prozeduren erabilera .*

1. Oro har, esleipena egiteko era enkantea izango da.

2. Eskaintzak balioesteko, lehiaketa erabili ahal izango da, ondoko kasu hauetan:

a) Xedapen-egintzan edo lagapen-egintzan indarreko politika publikoetatik datozen arauak kontuan hartu behar direnean.

b) Organo esleitzailleak esleipenerako prezioaz beste alderdi edo prestazio batzuk kontuan hartu behar direla uste duenean.

3. Xedapen-egintza edo lagapen-egintza erabakitzeko eskumena duen organoak zuzeneko esleipena erabaki ahal izango du, ondoko kasuetan:

a) Esleipenduna izaera juridiko publikoko pertsona juridikoa edo sektore publikoko kidea denean, edo sozietate publikoetan edo partaidetzako sozietateetan harpidetutako kapital-ordainketa gisa diruz bestelako ekarpenak egiten direnean.

b) Esleipenduna herri onurako fundazio edo elkarte bat denean.

c) Xedapen-egintza beharrezkoa denean zerbitzu publikoko eginkizun bat betetzeko edo paragrafo honetako a) eta b) idatz-zatietan aurreikusitako ez beste pertsona batek interes orokorreko helburu bat egiteko.

d) Aurretiazko lehiaketa-prozedura bat hustzat jotzen denean, baldin eta jatorrizko baldintzak aldatzen ez badira eta prozedura egin zen egunetik urtebete baino gehiago igaro ez bada.

e) Orube jakin batzuen kasuan, formarengatik edo hedapen txikiarengatik bertan eraikitzerik ez badago eta xedapen-egintzaren onuraduna mugakideren bat bada.

f) Ekonomikoki ustiagarria den azalera bat eratzten ez duten landa-finkak direnean, edo beren izaerarekin bat datorren erabilerarik ematen ez duten landa-finkak direnean, eta xedapen-egintzaren onuraduna mugakideren bat denean.

g) Salmenta egiten denean legezko xedapen batek aitortutako lehentasunezko eskuratzeko eskubidea duen baten alde.

h) Aparteko arrazoiengatik salmenta higiezinaren okupatzaileen alde egitea komenigarritzat jotzen denean.

i) Industria sustatu, bultzatu eta berregituratzeko planen barruan sortutako zorrak ordaintzeko esleitu edo emandako ondasunen kasuan, esleipendunak ondasuna plan horien barruko jardueretarako erabiltzen duenean.

j) Derrigorrezko eskualdaketa eta lagapenetan, hala nola, zortasunetan eta derrigorrezko beste karga-egintza batzuetan.

k) Xedapen-egintza hogeita hamar egun baino gutxiagotan erabiltzeko baimena edo lagapena denean, edo hitzaldiak, mintegiak, aurkezpenak eta unean uneko beste ekitaldi batzuk

antolatzeko denean eta, oro har, aldi baterako eta ez era eskusiboan erabiltzeko baimenak, ondareko eskubideak eskualdatzea ez dakartenak, emateko denean.

l) Trukaketa bidezko besterentzeak direnean.

m) Konpentsazio-batzordeei eginiko ekarpen edo besterentzeak direnean.

n) 87. artikuluko 4. paragrafoan ezarritakoaren arabera, ondasun higigarri galkorrak edo zerbitzurako gai ez direnak direnean.

4. Interesdun batzuek bat egiten badute zuzeneko esleipena egiteko kasuren batean, kasu jakin horretako interes orokorraren arabera ebatziko da esleipena.

5. Ondareko ondasun eta eskubideen ustiapena esleitzeko lehiaketa erabili behar da, baldin eta ondasunen ezaugarriak, eskariaren mugatzea, bat-bateko gertaeren ondoriozko premia edo eragiketaren berezitasuna direla-eta zuzeneko esleipena egitea bidezkoa ez bada. Espedientean nahikotasunez justifikatu behar dira zuzeneko esleipena erabiltzeko arrazoi izan diren inguruabarrak.

98. Artikulua *Prozedura-arauak eta kontratatzeko betebeharrak.*

1. «Bizkaiko Aldizkari Ofizialean» argitaratuko dira lehiaketa-prozedurak, doan, eta herri-administrazioen kontratuen araudian oro har ezarritako aurrerapenez gutxienez; hala ere, murrizketak gerta daitezke premia-adierazpenaren edo arauan ezarritako beste kasu batzuen ondorioz.

2. Kontratatzeko gaitasuna duten pertsona guztiek parte hartu ahal izango dute kapitulu honetan aipatutako jarduera eta kontratuen esleipen-prozeduretan eta esleipendunak eta kontratistak izan, kontratu mota guztietarako Kode Zibilean jasotako arauen arabera eta, bereziki, dagokion kontratu motarako arauen arabera. Horrez gain, 89. artikuluko 2. paragrafoan aipatutako kontratuen kasuan, ondoko betebeharrak hau egongo da: herri-administrazioen kontratuen legedian kontratatzeko ezarritako debekuren batean sartuta ez egotea.

3. Lehia-prozeduretan parte hartu ahal izateko, oinarrien pleguak edo agiri baliokideak eskatu ahal izango du gehienez ere kontratazio-mahaiak tasatzat jotako kopuruaren ehuneko 20 jartzeko mahai horren zainpean, edo ziurtatzeko erakunde jardulearen altxortegian edo gordailuen establezimendu kudeatzailean diruz, abalez edo txekez gordailatu dela kopurua.

4. Gehienez hiru izan daitezke goranzko enkanteak, lehenengoa edo, hala denean, bigarrena hustzat joz gero kontratazio-organoak beste enkante bat iragartzen badu. Lehenengo enkantearen ondorengo enkanteetan metatutako beherapenak ezin izango du gainditu lehenengo enkantearen tasaren ehuneko 25. Esleipena huts egindakotzat jotzen bada, hurrengo enkantea ere huts egindakotzat joko da, eta tasa bera duelarik deituko da enkantera.

5. Lehenengo enkantea egin zenetik urtebete igaro bada eta ondasunak esleitu ez badira, deitzen den hurrengo enkantea lehenengotzat joko da; hori dela-eta, ondasunen beste tasazio bat egin behar da.

III. KAPITULUA **DOAKO XEDAPEN-EGINTZAK**

99. Artikulua *Doako xedapen-egintzak egiteko aukera ematen duten kasuak.*

1. Ukitu edo ustiatzea aurreikusten ez den ondasun edo eskubideen gainean erabaki ahal izango da doako xedapen-egintzak egitea, ondoko kasu hauetan:

a) Herri onurako edo interes publiko edo sozialeko helburuetarako, administrazio publikoen, izaera juridiko publikoko beste erakunde batzuen, sektore publikoko beste erakunde batzuen eta irabazi asmorik gabeko fundazio edo erakunde pribatuen alde.

b) Fundazio pribatuen aldeko fundazio-zuzkidura gisa.

c) Ondasun higigarri galkorrak edo zerbitzurako gai ez direnak badira, 87. artikuluko 2. eta 4. paragrafoetan ezarritakoaren arabera.

d) Industria sustatu, bultzatu eta berregituratzeko planak direla-eta sortutako zorrak ordaintzeko Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareari esleitu edo emandako ondasun eta eskubideen kasuan, baldin eta foru arau honetako 1.2. artikuluan aurreikusitako erakundeei dirulaguntzak emateko jardueren barruan jarduera ekonomikoa sustatzea bada xedapen-egintzaren helburua.

e) Hiru mila eurotik gorako balio unitarioa ez duten ondasun eta eskubideen kasuan, baldin eta urtean metatutako zenbatekoak Bizkaiko Aurrekontu Orokorrei buruzko Foru Arauak berariaz ezarritako muga gainditzen ez badu eta sustapen-jardueren barruan eta laguntza eta dirulaguntza publikoak arautzeko araudiari jarraiki egiten badira.

f) Derrigorrezkoak eta doakoak diren eskualdaketa, jabetza-mugatze eta beste karga-egintza batzen kasuan.

g) Hogeita hamar egun baino gutxiagoko baimen edo lagapenen kasuan edo hitzaldiak, mintegiak, aurkezpenak edo unean uneko beste ekitaldi batzuk antolatzeke, eta, oro har, aldi baterako eta ez era eskusiboan erabiltzeko baimenak, ondarezko eskubideak eskualdatzea ez dakartenak, emateko denean, eta betiere, edozein kasutan, onuradunarentzat erabilera ekonomikoa ez denean edo erabilera hori garrantzi gutxikoa denean.

h) Batzar Nagusiek beren beregi baimendutako kasuetan.

i) Foru Arau batean ezarritako beste kasu batzuetan.

100. Artikulua *Doako xedapen-egintzak helburuei lotzea.*

1. Doako xedapen-egintzen xede diren ondasun eta eskubideak egintza justifikatzen duten helburuetarako erabili behar dira, hala denean, dagokion erabakian ezarritako eran eta baldintzetan. Aurreko artikuluko c) idatz-zatian ezarritako kasuan, helburu jakin bat ezartzea nahibadakoa da.

2. Ondasun higigarriak badira, dagokion xedapen-egintzan bestela ezartzen ez bada, modua betetzat joko da, eta eskualdaketa huts eta soila izango da, baldin eta ondasunak bost urtean erabili badira ezarritako helbururako.

101. Artikulua *Doako xedapen-egintzak egiteko eskumena.*

1. Eskumenak esleitzeko arau hauen arabera erabakiko dira doako xedapen-egintzak:

a) Erakunde titularra Bizkaiko Foru Aldundia bada eta ondasun higiezinak, eskubide errealak edo jabetza ukiezinak badira, doako xedapen-egintzak erabakitzeko eskumena Foru Aldundiko kide anitzeko organoari dagokio, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta.

b) Ondasun higigarriak badira, eskuratzeko eskumena duen sailari edo erakundeari dagokio doako xedapen-egintza erabakitzea, ondasun higigarriek interes historikoa, artistikoa edo kulturala ez badute; kasu horretan artikuluko honetako 1. paragrafoan xedatutakoa ezarriko da.

Behin doako xedapen-egintza eginda, horren berri eman behar zaio ondare arloan eskuduna den sailari, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Ondareko Ondasunen eta Eskubideen Inbentario Nagusian sartzeko.

c) Erakunde titularra foru arau honetako 1.2. artikuluan aurreikusitakoetako bat, Bizkaiko Foru Aldundiaz beste bat, bada, erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezarri duten organoak erabakiko du doako xedapen-egintza eta, halakorik ezean, legezko ordezkariak duenak.

2. Xedapen-egintza sail edo erakunde jakin baten eskurantzeari loturiko helbururen bat betetzeko bada, sailak edo erakundeak ondokoetarako izango du eskumena:

a) Xedapen-egintzaren nondik norakoak betetzen direla zaintzeko.

b) Hala behar denean, laguntza eta diru-laguntza publikoei buruzko araudian ezarritako zehapen-prozedura izapidetu eta ebazteko.

c) Ondasunak eta eskubideak itzultzeko espedienteak izapidetzeko.

Bestelako kasuetan, aipatutako eskumen horiek ondare arloan eskuduna den sailari egokituko zaizkio.

102. Artikulua *Doako xedapen-egintzak egiteko prozedura.*

1. Kostu bidezko xedapen-egintzetarako eskatzea beharrezkoa den kasu berberetan izango da beharrezkoa Batzar Nagusien aurretiazko baimena.

2. Onuraduna aukeratzeko lehiaketa sustatu behar denean, laguntza eta diru-laguntza publikoak arautzen dituen araudia bete behar da.

103. Artikulua *Doako xedapen-egintzaren epea eta edukia.*

1. Ondasun edo eskubidearen identifikazio zehatza jasoko da xedapen-egintzan eta, 100. artikuluan ezarritakoaren arabera hala behar denean, ondasun edo eskubideari berariaz emango zaion erabilera. Era berean, berariaz adierazita edo beste arau batera igorrita, bidezko diren baldintzak, mugak eta bermeak, eta ondasun edo eskubidearen balioa edo balioa kalkulatzeko prozedura jasoko dira, zehapen-araubidea aplikatzeko eta itzuli beharra ez betetzeagatik edo hurrengo artikuluan ezarritako artapen-egoeran baino egoera okerragoan itzultzeagatik indemnitazioa zehazteko.

2. Ondasunaren jabetza edo eskubidearen titulartasuna eskualdatzeko ez diren xedapen-egintzen kasuan, hamar urtekoa baino luzeagoa izan ezin izango den epea jasoko da; hala ere, luzapena egin ahal izango da, baina luzatzeko aldiak ezin izango dira hasierakoa baino handiagoak izan, eta iraupen osoa, luzapenak barne, ezin izango da hogeita hamar urte baino luzeagoa izan.

104. Artikulua *Ondasuna edo eskubidea itzultzea.*

1. Dagozkion xedapen-erabakietan ezarritako kasuetan, foru arau honetako 1.2. artikuluan ezarritako erakundeen artean lagapena egin duen erakundeari itzuliko zaizkio kapitulu honetan aipatutako ondasun eta eskubideak.

2. Itzultzea jasotzen dutenean, xedapen-erabaki horiek ezarriko dute onuradunak ondasunak jaso zituenean zuten artapen-egoeran baino egoera okerragoan ezin dituela itzuli, ez bada balio-galera ondasun ohiko erabileraren ondorioz gertatu dela.

3. Itzultzea eragin duen xedapen-egintza erabakitzeko eskumena duen organoari dagokio itzultzeko espedientearen ebaztea.

VII. TITULUA ENPRESA-ONDAREA

I. KAPITULUA ENPRESA-ONDAREARI BURUZKO XEDAPEN OROKORRAK

105. Artikulua *Enpresa-ondarearen kontzeptua, titulartasuna eta araubidea.*

1. Titulu honen ondorioetarako ondokoak dira enpresa-ondare: merkataritza-sozietateen kapitala ordezkatzeko duten baloreak, obligazioak eta akzio bihur daitezkeen obligazioak, lehentasunezko harpidetza-eskubideak, aukera-kontratu finantzarioak, finantza-trukaketako kontratuak, partaidetza-kredituak eta antolatutako bigarren mailako merkatuetan negozioa daitezkeen beste batzuk, baldin eta foru arau honetako 1.2. artikuluan adierazitako erakundeentzako eskubideak ordezkatzeko badituzte.

2. Enpresa-ondare osatzen duten ondasun eta eskubideen titulartasuna pertsona juridiko eskuratzailerari dagokio; hala ere, 110. artikuluan ezarritakoa beteko da.

Enpresa-ondarearen zati diren eta Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasunpean dauden ondasun eta eskubideei dagozkien gordailuen tituluak edo ordezkagiriak ondare arloan eskuduna den sailean gordailatuko dira.

3. Titulu honetan xedatutakoak arautzen ditu enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideak, eta, bertan ezarritakoa ez dagoenerako, foru arau honetan jasotako gainerako xedapenetan, foru arau hau garatzeko eta betearazteko ematen diren xedapenetan, aplikatzekoak diren zuzenbide publikoko gainerako arauetan eta, halakorik ezean, zuzenbide pribatuko arauetan ezarritakoa izango da aplikatzekoa.

106. Artikulua *Enpresa-ondarea eskuratzeko prozedura eta eskumena.*

1. Foru arau honetako III. tituluaren ezarritako prozeduren bidez edo antolatutako bigarren mailako merkatuen bidez eskuratu ahal izango dira enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideak.

2. Bizkaiko Foru Aldundia bada enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideak eskuratzeko dituen, Bizkaiko Foru Aldundiko kide anitzeko organoari egokituko zaio eskuratzeko eskumena, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta. Foru Aldundiaz bestelako nortasun juridikoa duen erakunde bat bada eskuraketa egiten duena, erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauetan adierazten den organoko titularrari egokituko zaio eskuraketa egitea, edo, halakorik ezean, legezko ordezkartza duen organoari, betiere Foru Aldundiaren baimena izanda.

3. Erosketaren bidez eskuratzeko erabakiak erosketaren zenbatekoa zehaztuko du, onartuta ohi dauden balioespen-metodoen bidez. Baloreek bigarren mailako merkatu antolaturen batean kotizatzen badute, eragiketa egiten den unean eta egunean merkatuak ezarritako balioa izango da eskuratzeko prezioa.

4. Edonola ere, erakunde eskuratzailerak uste badu baloreen ohiko negoziozko-bolumenak ez duela bermatzen merkatuko prezio bat egoki eratzeko, eskuraketa edo balioespena egiteko legez onar daitezkeen beste metodo bat erabili erabakiko ditu baloreen eskuraketa eta prezioaren zehaztapena.

Bazkide-eskubideak erabiltzen dituen organoari dagokio kapitala ordezkatzeko duten baloreen harpidetza egitea.

107. Artikulua *Bazkide- eta ordezkaritza-eskubideen erabilera.*

1. Foru sektore publikoa osatzen duten sozietate edo erakundeetako zuzeneko partaide den aldetik Bizkaiko Foru Aldundiari dagozkion bazkide-eskubideen erabilera Aldundiko kide anitzeko organoari dagokio, baldin eta Foru Aldundia sozietatearen titular bakarra bada, eta, dagokion zuzendaritza nagusiaren bidez, ondare arloan eskuduna den sailari, baldin eta sozietatea partaidetzako sozietatea bada, sozietate publikoa dela edo ez dela. Ondare arloan eskuduna den saileko titularraren ebazpen bidez, sail bereko edo beste bateko beste organo batzuei esleitu ahal izango zaie partaidetzako sozietateetan bazkide izateko eskubideen erabilera.

2. Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotako Bizkaiko Foru Aldundiaz beste erakundeak bazkide izateko eskubideen erabilera erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauetan adierazten den organoko titularrari egokituko zaio, edo, halakorik ezean, legezko ordezkaritza duen organoari; hala ere, Foru Aldundiaren erabaki bidez bestelako erakunde eta organoren bati esleitu ahal izango zaio erabilera hori.

3. Bizkaiko foru sektore publikoaren partaidetzako sozietateen administrazioan foru sektore publikoak duen partaidetzaren ordezkaritza dagozkionez, lege honetako 111. artikuluko 1. eta 2. artikuluetan ezarritako arauak aplikatuko dira.

108. Artikulua *Enpresa-ondarea kostu bidez besterentzeko eskumena eta aurretzako baimenak.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasunekoak direnean, enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideen kostu bidezko besterentzea Aldundiko kide anitzeko organoari egokituko zaio, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta.

2. Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotako Foru Aldundiaz beste erakundeen titulartasuneko ondasun eta eskubideen kostu bidezko besterentzea erakundearen arauetan ezarritako organoek erabakiko dute, edo, halakorik ezean, legezko ordezkaritza duen organoak, Bizkaiko Foru Aldundiaren baimena jaso ondoren.

109. Artikulua *Enpresa-ondarea besterentzeko prozedura.*

1. Bigarren mailako merkatu antolatuetan edo merkatu horietatik kanpo besterendu ahal izango dira enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideak, indarreko legediarekin bat etorritik eta edozein egintza edo negozio juridikoren bidez. Hala behar denean, arau honek edo beste arau batzuek eskatzen dituzten baimenak beharrezkoak izango dira besterentzea egin ahal izateko.

2. Besterentzea gauzatzeko, foru arau honetako 1.2. artikuluko erakundeetan titularrak denak zuzenean saldu ahal izango ditu enpresa-ondarea osatzen duten ondasun eta eskubideak, edo, bestela, merkataritza-erakundeetan akzioak eta partaidetzak eduki, administratu, eskuratu eta besterentzeko helburu soziala duen zuzenbide pribatuko erakunde publiko bati edo foru sektore publikoko sozietate publiko bati ekarri edo eskualdatu ahalgo zaizkio. Horrez gain, kudeaketa-hitzarmen bat egin ahal izango da, sozietate edo erakunde horrek 1.2. artikuluko erakundearen kontura salmenta egiteko nondik norakoak zehazteko. Tituluak hirugarrenei saltzea trafikiko pribatuaren ohiko eran bideratuko da juridikoki, dela eskudirutan dela geroraturako prezioan, baldin eta geroratzeko behar besteko bermea badago.

Foru arau honetako 1.2. artikuluan ezarritako erakundeek paragrafo honetan ezarritako ondorioetarako sozietate bati ekarpenez emandako ondasun edo eskubideak erakunde edo sozietate horren kontabilitatean erregistratuko dira, eskualdatzailearen kontuetan jasotako kontabilitate-balio garbian.

3. Onartuta ohi dauden metodoen arabera zehaztuko da besterentzeko zenbatekoa. Besterentzea erabaki den baloreek bigarren mailako merkatu antolaturen batean kotizatzen badute, eragiketa egiten den unean eta egunean merkatuak ezarritako balioa izango da besterentzeko prezioa.

Edonola ere, erakunde besterentzaileak uste badu baloreen ohiko negoziozio-bolumenak ez duela bermatzen merkatuko prezio bat egoki eratzea, besterentzea edo balioespena egiteko legez onar daitekeen beste metodo bat erabilita erabakiko ditu baloreen besterentzea eta prezioaren zehaztapena.

4. Baloreek antolatutako bigarren mailako merkatuetan kotizatzen dutenean, besterendu nahi den zenbatekoa ezin bada benetako ondare-inbertsioztat hartu eta ezin bada sozietate anonimoaren kapitalean partaidetza garrantzitsutzat jo, besterentzeko eskumena duen organoak legez baimendutako finantza-bitartekari baten bidez besterendu ahal izango ditu baloreak. Kasu horretan, eragiketaren komisio edo zerbitzu-sariak eragiketaren emaitza gordinetik kendu ahal izango dira, eta besterentzearen etekin garbia sartuko da altxortegian.

5. Ondasun edo eskubideek bigarren mailako merkatu antolatuetan kotizatzen ez dutenean, edo artikuluko honetako 3. paragrafoan ezarritako kasuan, besterentzeko eskumena duen organoak erabakiko du salmenta egiteko zein prozedura erabili behar den, foru arau honetako VI. tituluaren daudenean artean.

6. Ondoko kasuren bat gertatzen denean erabaki ahal izango da zuzeneko besterentzea:

a) Estatutuaren akzioak libreki eskualdatzeko mugak daudenean, edo lehentasunezko eskuratzeko eskubideak daudenean.

b) Eskuratzailerak sektore publikoaren barruko zuzenbide publiko edo pribatuko edozein pertsona juridiko denean.

c) Enkante bat hustzat jotzen denean. Kasu honetan, enkantea egin zenetik urtebeteko epean egin behar da zuzeneko salmenta, eta baldintzak enkanterako argitaratutakoetatik desberdinak izan daitezke.

d) Akzioen salmenta sozietatearen beraren alde egiten denean, Sozietate Anonimoei buruzko Legeak -abenduaren 22ko 1564/1989 Legegintzako Errege Dekretuak onartutako testu bategina- 75. artikuluan eta ondorengoetan ezarritako kasuetan eta artikuluko horietako baldintza eta betebeharrak daudela, edo sozietatean partaidetza duten beste baten edo batzuen alde egiten denean. Azken kasu horretan, sozietateari eskaini behar zaizkio akzioak, eta sozietateak eskuraketa egiteko interesa duten parte-hartzaileen artean banatu behar ditu, kapital sozialean duten partaidetzaren arabera zati proportzionaletan.

110. Artikulua *Enpresa-ondarearen berregituratzea.*

1. Bizkaiko Foru Aldundiak, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta egindako erabaki bidez, 1.2. artikuluan ezarritako erakundeen titulartasuneko edo erakunde horiek zuzenean edo zeharka erabat partaidetutako sozietateen titulartasuneko akzio-partizipazioak erantsi ahal izango dizkie akzio-partizipazioak kudeatzeko helburu duten erakunde publikoei edo erabat partaidetutako sozietateei. Era berean, Foru Aldundiak, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak proposatuta, erabaki ahal izango du goian aipatutako erakundeetako instituzio-erakundeen edo sozietate publikoen titulartasuneko akzio-partaidetzak eranstea Bizkaiko Foru Aldundiari.

2. Artikuluko honetan xedatutakoaren arabera, erakunde hartzaileek, dagokion erabakia hartzen den unetik, jaso dituzten akzioen jabari osoa bereganatuko dute. Erabaki horren kopia izango da jabetza berriaren ziurtagiria, bai kontuko idatzoharrak eta akzio izendunak aldatzeko, bai egin beharreko beste edozein administrazio-, sozietate- eta kontabilitate-jarduera egiteko. Erabakia hartu zen egunean aurreko erakunde titularrean zuten kontabilitate-balio garbia dutelarik erregistratuko dira jasotako akzio-partizipazioak erakunde titular berriaren kontabilitatean; hala ere, ekitaldia amaieran egin beharreko balio-zuzenketak egingo dira.

3. Artikuluko hau betearazteko foru sektore publikoan titulartasun-aldaketarako eta barne-antolaketa egiten diren eragiketarako ez dira egongo balore-merkatuaren legediaren menpe, ez eta eskuratzeko eskaintza publikoaren araubidearen menpe ere, eta eskualdatutako partizipazioen jabe ziren sozietateen akziodunek edo, hala denean, sozietate horiez bestelako hirugarrenek ezin izango dituzte erabili lehentasunez erosteko eskubidea, atzera egiteko eskubidea edo lehentasunez eskuratzeko beste edozein eskubide, estatutu edo kontratu bidez eskubide horiek badituzte ere. Horrez gain, arau hau aplikatuz egiten den sozietate-partizipazioen eskualdatze eta berrantolatze hutsa ezin izango da hartu sozietate horien harreman juridikoen aldaketatzat edo suntsiarazpentzat.

4. Artikuluko hau betearazteko egintzetan esku hartzen duten notarioen eta jabetzako eta merkataritzako erregistratzaileen zerbitzu-sariak Estatuko Administrazioiko enpresa-ondarearen kasuan ezarritako kopuru berean kenduko dira.

II. KAPITULUA

BIZKAIKO LURRALDE HISTORIKOAK PARTAIDETUTAKO MERKATARITZAKO SOZIETATEETARAKO XEDAPEN BEREZIAK

111. Artikulua *Foru sektore publikoko foru merkataritzako sozietateen administratzaileak.*

1. Foru arau honetako 1.2. artikuluan ezarritako erakunderen batek edo batzuek partaidetutako foru merkataritzako sozietateetan, Bizkaiko Foru Aldundiak, batzar nagusian bazkide-eskubideak erabiltzen dituen organoaren bidez, proposatuko du erakunde horiei dagozkien administratzaileen izendapena.

2. Foru sektore publikoaren ordezkartizan sozietateen administratzaile izendatzen direnean, foru sektore publikoaren zerbitzuko goi-kargudun eta langileengan ez du eraginik izango Sozietate Anonimoei buruzko Legeak -abenduaren 22ko 1564/1989 Legegintzako Errege

Dekretuak onetsitako Sozietate Anonimoei buruzko Legearen testuategina- 124.2 artikuluan ezarritako debekuak, betiere sektorean aplikatzeko den legediak jarduera biak batera egitea onartzen duen kasuetan.

112. Artikulua *Foru sozietate publikoei diruz bestelako ekarpenak egiteko berezitasunak.*

Zuzenean edo zeharka, foru sektore publikoaren titulartasunekoak diren sozietateei egindako diruz bestelako ekarpenen kasuan, ez da beharrezkoa izango Sozietate Anonimoei buruzko Legearen testuategina onesten duen abenduaren 22ko 1564/1989 Legegintzako Errege Dekretuko 38. artikuluan ezarritako aditu independenteen txostena; haren ordeztu, foru arau honetako 10. artikuluan ezarritako tasazioa egingo da.

VIII. TITULUA SEKTORE PUBLIKOKO ERAKUNDEEKIKO HITZARMENAK

113. Artikulua *Helburua.*

Foru arau honetako 1.2. artikuluan jasotako erakundeek beste herri-administrazio batzuekin edo sektore publikoko zuzenbide publiko edo pribatuko pertsona juridikoekin izenpetu ahal izango dituzte hitzarmenak, eremu jakin batean ondare eta hirigintza arloko euren arteko harremanak antolatze edo euren ondare diren ondasun eta eskubideen gainean foru arau honetan jasotako jarduerak egiteko.

114. Artikulua *Izaera, edukia eta prozedura.*

1. Esku hartzen duten alderdien arteko ondare- eta hirigintza-harremanak antolatze beharrezko edo komenigarri deritzen behar beste hizpaketa jaso ahal izango dituzte hitzarmenek, baldin eta interes publikoaren, ordenamendu juridikoaren edo administrazio onaren printzipioen kontrakoak ez badira.

2. Alderdien etorkizuneko jarduera-konpromisoen jasotze hutsa egin ahal izango dute hitzarmenek eta, beraz, esparruhitzarmen edo protokolo orokor izaera izango dute; edo, bestela, eragiketa jakinak egitea aurreikusi ahal izango dute, eta kasu horretan berehala betearaztekoak eta alderdientzat bete beharrekoak izan ahal izango dira.

IX. TITULUA ZEHAPEN-ARAUBIDEA ETA KALTE-GALERENGATIKO ERANTZUKIZUNAREN ARAUBIDEA

115. Artikulua *Araubide juridikoa era erantzukizunak.*

Estatuaren oinarrizko araudia eta ukitutako ondasun eta eskubideen izaeraren ondorioz aplikatzeko den araudi berezia bete behar badira ere, foru arau honetako xedapenek arautuko dituzte zehatzeko ahalaren erabilera zein kalte-galerengatiko erantzukizunen araubidea, eta, foru arau hau nahikoa ez bada, berriz, Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioen zigortzeko ahalmenari buruzko otsailaren 20ko 2/1998 Legeak eta lege hori garatu eta Bizkaiko Lurralde Historikoan aplikatzekoak diren arauak zehaztuko dituzte. Ezarrita ez dagoenerako, Estatuko arauak zehapen arloko araudi osagarria.

116. Artikulua *Arau-haustea.*

1. Ondokoak dira administrazio arau-haustea:
  - a) Bizkaiko Foru Aldundiaren ondareko ondasun eta eskubideak suntsitzea edo ondasun eta eskubide horiei kalte egitea.
  - b) Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondareko ondasunak usurpatzea.
  - c) Titularrek okupazio-eskubidea edo ondareko ondasunak egoera onean artatu beharra ez betetzea, edo eskubide hori izatearen ondorioz ezarritako beste edozein betebeharrak ez betetzea.
  - d) Ondasunak baimendu gabeko obrak, lanak edo bestelako jarduerak direla medio aldatzea.
  - e) Ondasunaren erabilera edo edukitza legitimatzen duen titulua iraungita ondasunak atxikitzea.
  - f) Dagokien titulua eduki barik ondasunak okupatu edo erabiltzea, edo, beren edukiarekin bat etorri barik, okupazioa edo erabilera eragin zuten helburuez beste xedeetarako erabiltzea, edo ondasunak lortzeko baldintzak faltsutzea.

g) Jabari publikoko ondasunen erabilera erkide orokorra arautzen duten xedapenak ez betetzea.

h) Zerbitzu bati atxikitako ondasunen gainean zerbitzua normal ematea eragotzi edo oztopatzen duten jarduerak egitea.

i) Doan laga edo eskualdatutako ondasunak ezarritakoez bestelako helburuetarako erabiltzea.

j) Foru arau honetan ezarritako zaintza eta babeserako betebeharrak ez betetzea.

2. Lege honetan ezarritako administrazioko arau-hausteak honela sailkatzen dira: arinak, larriak eta oso larriak.

a) Arau-hauste arinak a), b) c) d), g) eta j) idatz-zatietan adierazitakoak dira, ebaluatutako kalte edo galera ekonomikoak 3.000 euro baino handiagoak direnean izan ezik.

b) Arau-hauste larriak a), b), c), d), g) eta j) idatz-zatietan adierazitakoak dira, ebaluatutako kalte edo galera ekonomikoak 3.000 euro baino handiagoak eta 20.000 euro baino txikiagoak direnean, eta e), f) eta i) idatz-zatietan adierazitakoak, ebaluatutako kalte edo galera ekonomikoak 20.000 euro baino handiagoak direnean izan ezik.

c) Arau-hauste oso larriak artikulu honetako 1. paragrafoan adierazitakoak dira, kalte edo galerak 30.000 euro baino handiagoak direnean.

117. Artikulua *Zehapenak.*

1. Isun hauek ezarriko dira:

a) Arau-hauste arina: 600 eurotik 6.000 euro bitarteko isuna

b) Arau-hauste larria: 6.001 eurotik 40.000 euro bitarteko isuna.

c) Arau-hauste oso larria: 40.001 eurotik 100.000 eurora bitarteko isuna, edo, kalteen balioa 50.000 eurotik gorakoa denean, eragindako kalteen balioaren bikoitzerainokoa.

2. Isunaren zenbatekoa zehazteko, ondokoak hartuko dira aintzat: eragindako kalteak, kaltetutako ondasun eta eskubideen balioa, arau-hausleak lortutako mozkina, erantzuleak arau-haustea behin baino gehiagotan egin duen, eta erantzulearen erruduntasun-maila. Isun larriak eta oso larriak ezartzeko, arau-hausleak dagokion errekerimenduan ezarritako epean arau-haustea eragin duen egoera zuzentzea joko da inguruabar aringarritzat, eta ezarritako gutxieneko zenbatekoaren erdiraino jaitsi daiteke isuna.

3. Hiru urteko epean arau-hauste larriak edo oso larriak errepikatzen badira, zehapen osagarria ezar dakioko arau-hausleari, hau da, hiru urteko epean baimen eta lagapenen titularrak izateko desgaitzeta.

118. Artikulua *Arau-hauste eta zehapenen preskripzioa.*

1. Arau-hauste arinak egin zirenetik urtebetera preskribatzen dira, larriak bi urtebetera eta oso larriak hiru urtebetera.

Arau-hausteak behin eta berriro egin direla jotzen bada, arau-hauste horiek eragin dituen jarduerari utzitako egunetik hasiko da zenbatzen preskripzio-epea.

2. Arau-hauste arinen ondoriozko zehapenak irmotasunez ezarri direnetik urtebetera preskribatuko dira, larriak hiru urtebetera eta oso larriak bost urtebetera.

119. Artikulua *Kalte-galerak konpontzea eta ordaintzea.*

1. 116. artikuluan ezarritako arau-hausteren bat egiten duenak eragindako kalte-galerak ordaindu behar ditu -kalte-galera horien balorazioa egin ondoren- eta ondasunak konpondu eta arau-haustea egin aurretik zuten egoerara itzuli behar ditu edo, ondasunaren edo eskubidearen erakunde titularrak idatzizko adostasuna emanda, ordeztu behar ditu.

2. Eragindako kalte-galerak ordaintzeko betebeharra eta jatorrizko egoerara itzultzeko betebeharra bateragarriak izango dira bidezkoa den isunarekin eta, hala denean, ondasunen gainean eratutako harreman juridikoen azkentzearekin.

3. Administrazio-bidean eskatuko da erantzukizun hau, interesatuari entzun ondoren. Ematen den ebazpenean borondatez betearazteko epe bat ezarriko da, eta, betetzen ez bada, betearazte subsidiarioa egingo da erantzulearen kontura.

120. Artikulua *Prozedura eta eskumena.*

1. Ondokoek arautuko dute zehatzeko ahala erabiltzeko eta gainerako erantzukizunak eskatzeko prozedura: Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioen zigortzeko ahalmenari buruzko otsailaren 20ko 2/1998 Legeak, lege hori garatu eta Bizkaiko Lurralde Historikoan aplikatzeak diren arauak, eta, aurrekoetan ezarrita ez dagoenerako osagarri gisa, zehapen arloko Estatuko araudiak.

2. Zehapenak ezartzeko eta erantzukizunak eskatzeko eskumena ondokoei dagokie:

a) Bizkaiko Foru Aldundiaren titulartasuneko ondasun eta eskubideen kasuan, ondare arloan eskuduna den saileko titularrari, isun arin eta larriak ezartzen direnean, eta Foru Aldundiko kide anitzeko organoari, isun oso larriak ezartzen direnean.

b) Foru arau honetako 1.2. artikuluan ezarritako erakundeen titulartasuneko ondasun eta eskubideen kasuan, erakundearen sortze-, jarduera- eta antolamendu-arauek ezarri duten organoari edo, halakorik ezean, legezko ordezkaritza duenari.

121. Artikulua *Zehapenak betearaztea.*

1. Herri-administrazioen araubide juridikoaren eta administrazio-prozedura erkidearen Estatuko oinarrizko araudian ezarritako nahitaezko betearazpenerako prozeduren bidez eskatu ahal izango dira isunen zenbatekoa nahiz bereganatutako erantzukizunen ondoriozko betebeharren betetzea.

2. Horretara behartuta dagoenak ez badu eragindako kaltea konpontzen edo ez badu dagokion ebazpenean ezarritakoa behar den eran eta epean betetzen, zehatzeko eskumena duen organoak hertsatzeko isunak ezartzea erabaki ahal izango du.

Hertsatzeko isunak aldizka errepikatu ahal izango dira, hamabost egun baino txikiagoak ez diren aldietan, eta aldi bakoitzeko zenbatekoa ezin izango da 3.000 euro baino handiagoa izan. Ondoko irizpideen arabera zehaztuko dira zenbatekoa eta aldizkakotasuna:

a) Eragindako kalteen izaera eta zenbatekoaren arabera.

b) Kalteak konpondu edo ordaintzeko betebeharra betetzeko atzerapena.

122. Artikulua *Lehentasun penala.*

Titulu honetan aipatutako egitateek delitu edo hutsegitea sortzen dutenean, ondare arloan eskuduna den saileko titularrak horren berri emango die ministerio fiskalari edo dagokion jurisdikzio-ordenako organoei, eta administrazio-prozeduraren izapidetzea eta ebazpena eten egingo da, harik eta epai irmoa eman arte edo kausaren largespena erabaki arte, azken kasu horretan etetea amaituko da eta prozeduraren izapidetzeak jarraituko du.

XEDAPEN GEHIGARRIAK

Lehenengoa.-Zenbatekoak aldatzea.

Foru Aldundiaren dekretu bidez aldatu ahal izango dira foru arau honetan ezarritako zenbatekoak, Batzar Nagusien baimena behar duten zenbatekoak zehaztean izan ezik; kasu horretan foru arau bidez aldatuko dira.

Bigarrena.-Bizkaiko Kondaira Lurraldeko Foru Erakundeen Hautapen, Antolaketa, Erregimen eta Funtzionamenduari buruzko otsailaren 13ko 3/1987 Foru Araua aldatzea .

Bizkaiko Kondaira Lurraldeko Foru Erakundeen Hautapen, Antolaketa, Erregimen eta Funtzionamenduari buruzko otsailaren 13ko 3/1987 Foru Arauko 28. artikulua aldatzen da, eta, ondorioz, honela geratzen da idatzita:

«Ahaldun Nagusiari, Foru Aldundiaren izenean, honakook dagozkio:

a) Foru Aldundiaren izenean, berez zein eskuordetze bidez, eskriturak, agiriak zein polizak ere harpidetzea; hala ere, foru diputatuek gorde egingo dituzte foru araudiaren arabera eta zenbatekoaren arabera euren eskumenekoak diren kontratueterako dituzten eskurantzak».

Hirugarrena.-Bizkaiko Lurralde Historikoko foru sektore publikoa osatzen duten izaera publikoko foru erakunde eta entitateen ondare-araubidea aldatzea.

Ondareari buruzko foru arau honetan xedatutakora egokitu behar dute beren ondare-araubidea Bizkaiko Lurralde Historikoko foru sektore publikoa osatzen duten izaera publikoko foru erakunde eta entitateek.

XEDAPEN IRAGANKORRA

BAKARRA

Ondare-espedienteen araubide iragankorra.

Indarrean jartzen denetik, foru arau honek arautuko ditu izapidetzen ari diren ondare-espedienteak. Aurreko araudiaren itzalpean eta indarpean emandako izapide-egintzek beren balioari eutsiko diote, baldin eta eusteak ez badu arau honetan ezarritakoaren kontrako ondoriorik.

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

BAKARRA

Araudiaren indargabetzea.

Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea araupetzeari buruzko otsailaren 14ko 1/1989 Foru Araua indargabetuta geratzen da.

Era berean, indargabetuta geratzen dira foru arau honetan xedatutakoarekin bat ez datozen, aurkakoak diren edo bateraezinak diren lerrun bereko edo beheragoko xedapenak.

AZKEN XEDAPENAK

Lehenengoa.-*Arauzko garapena egiteko gaikuntza.*

Foru Aldundiari dagozkio foru arau honen arauzko garapena eta, bereziki, Bizkaiko Lurralde Historikoaren ondarea kudeatu eta babesteko baliabide elektroniko, informatiko eta telematikoak aplikatzeko bidea ematen duten prozedura eta sistemen arauzko garapena.

Bigarrena *Indarrean jartzea.*

Foru arau hau 2007ko urtarrilaren 1ean jarriko da indarrean.

Dokumentu honen helburua da bakarrik informazioa ematea, ez du inolako balio juridikorik.